

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos pottó sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 104.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A haza érdeke.
- A magyar delegációból.
- Egy gazdátlan üzlet története.
- Létszámemelés a levegőben.
- Tarkaságok.
- Hétköznapi jegyzetek.
- Amiről beszélnek.
- Eötvös Apponyi ellen.
- A nap furcsaságai.
- Cigánytűk a menhelyben.
- Polónyi szocialista?
- Tárca: Ad infinitum. Irta: Párdány Oszkár.

A haza érdeke.

Arad, február 14.

Ha valaki ma egy napon emlegetné Kardos Árpádot, a József- és Ferencvárosi Közgazdasági Tevékenység, mint szövetkezet vezérigazgatóját a haza érdekével: hát az megérdemelné, hogy a haza jogi képviselője, a királyi ügyész egy egész életre szóló sajtópörrt akasszon a nyakába. Néhány hónap előtt ezt Kossuth Ferenc tette meg. A belényesi választóknak ajánlotta a fő-Kardost, azzal, hogy az ő megválasztását a haza és a nemzet közös egygyé font érdeke kívánja. Igaz, hogy akkor még a Vécsey-család nem követelte vissza a betétjeit s nem indult meg a följelentések kegyetlen lavínája a nevezetes társaság ellen. De, amint utólag kiderül, Kardos Árpádot a távolról beavatottak is olyan embernek ismerték, akivel a haza érdekének nem jó egy társaságban lenni. Bankoskái kétes értékű alapítások voltak,

amelynek vizleszámitolásra ajánlott pincevirágait minden valamire való pénzügyi megvetéssel utasította vissza. S Kossuth mégis hajlandó volt az ő politikai ambícióit reeszkomptálni, azokat a parlamentbe hozni, sőt a nagyobb hatás kedvéért a Hazával és Nemzettel szignáltatta őket. E két tisztos cégnek ez idő szerint a koalíció a prokuristái, a belényesi magyarok tehát készséggel fogadták a súlyos aláírást. Hogy ennek dacára a parlament elé benyújtott pinceváltó a belényesi cenzurán visszarekedt: hát az egyszerű elemi csapás, a haza érdekének pedig kellemetlen balesete volt.

Nem vétjük el, hogy Belényesen román nemzetiségi jelölttel szemben állott Kardos Árpád, mint szövetkezet; a nemzetiségi jelölttel szemben a magyar jelöltnek megválasztása mindenesetre lehetett nemzeti érdek. Igen; de más magyar jelöltnek megválasztása. S ha a nemzeti érdek paizsát más, erkölcs, tisztesség és társadalmi állás tekintetében különb emberre bízta volna, talán nem is esett volna akkora csufság rajta. S lett is volna más magyar jelölt. A nemzeti érdek tisztos köpönyege mellett, titokban még egy cinikus takarójuk volt: hogy Kardos Árpádnak pénze van, más pedig nem reszkiroz ilyen bizonytalan kerületre pénzt. Hát azt csakugyan reszkirozott, amit annál könnyebben tehetett, mert nem a magát reszkirozta, hanem a Vécsey családot, jámbor pesti asztalosmestereket és zsigori szakácsnéket, sőt Glatz bihari főispánét, akit a nemzeti érdekekre való tekintet-

tel sikerült mellbevágnia tízezer koronáig. Most már vitatkozni lehet azon, hogy a haza üdvét mivel érte nagyobb ütés: az által, hogy a szerencsétlen jelölés folytán Lukácsiu Lászlót választották meg — aki akkor még fogcsattogató oroszlának tetszett s csak a parlamentben bizonyult kanonokságra éhes komondornak, — vagy azzal, hogy a derék Árpád, a bankjával együtt ilyen csufosan kompromittálta mindezeket, akik őt, Kossuth Ferencel az élükön, oly bizalommal támogatták.

Az egész dolog pedig csak egy miatt érdemes az elmélkedésre. Hogy az olyan erkölcsi kaliberek, közgazdasági megfigyelték és intellektuális nullák, mint Kardos, a parlamentbe kíváncsok, abban nincs is feltűnő. Ha Udvarý ott lehetett, mért ne ő is? Ha nyüzsgőnek az irástudatlanok s egymás mellett állanak azok, akik az összeférhetlenségi törvénnyel kirekesztették a parlamentből a nyílt közgazdasági tevékenységet, maguk azonban a legfurcsább titkos közgazdasági tevékenységekben vájkálnak, mért ne lehessen ott egygyel több. Hanem azért érdemes megállani mellette, mert újabb jele egy jellemző tünetnek. A mit a koalíció az önző vágyaival, barátkozásaival, protekciójával, rejtett céljaival megegyezőnek talál: arra mindjárt ráüti a haza és a nemzet érdekét. Oly sok akarata bizonyosodott be bajszerzőnek, olyan sok terve erkölcstelennek, az emberekben annyiszor tévelyedett meg és még mindig a haza érdekében valónak parádéz mindent, a mi az érdekében áll. A mikor ennyire jut a dolog,

Ad infinitum.

Irta: Párdány Oszkár.

Az újonnan berendezett lakás boudoirjában ült a főhadnagy ur ifju hitvese mellett. Nyolc napja mult már, hogy megesküdtek és az asszonyka rózsaszínpirral borított arcán élénken tükröződött vissza ennek a nyolc napnak a menyői boldogsága.

— Mégis csak más asszonymak lenni, — szóló bohókásan az asszonyka.

— Bizony, lelkem, épugy más férjnek lenni mint legényembernek — felelte rá némi hangsúllyal a főhadnagy.

— Ejnye, Pityu, ezt ugy mondtad, mintha bizony megbántad volna már, hogy a férjem lettél, — viszonzta az asszonyka kacéran.

A főhadnagy ur természetesen tiltakozott ez ellen. Sokkal élénkebben azonban, mint ahogy a helyzet megkívánta volna. Kis felesége enyelegni, kacérkodni akart vele, ő pedig ugy tüntette fel a dolgot, mintha vádat emelt volna ellene. Vehemensen tiltakozott tehát egy vád ellen, amellyel nem illették, ugyanannyira, hogy kis felesége szinte megijedt tőle. És hiába ismételte, már-már közel állva a síráshoz, hogy nem ugy értette, ahogy a férje felfogta... hogy távol állott tőle még az gondolata is annak, hogy szemrehányást tegyen a ő Pityujának, a férje mindinkább hevesebb lett és végül így fakadt ki:

— Szeretlek, szeretlek, de ilyen rabságban nem bírok tovább élni.

— Rabság? — kérdé a nyolc napos asszony elhűve.

— Igenis rabság... Mondom, hogy ez az élet rabság. A bajtársaim kizacagnak, kigunyolnak érte és igazuk van. Kiszónságes filiszter lett belőlem, egy hitvány papucshős, aki folyton a felesége szoknyáján ül.

Az asszonyka sirva fakadt... Szíve öszszeszorult, szeretett volna mondani valamit, Isten tudja mit, de nem volt rá képes, hogy beszéljen. A lelkéből feltörő sóhajok egész testét átjárják és egész lénye beefult a szokásba. Férje ura kissé megdöbbenve nézte, azután megindultan átkarolta, megcsókolta és vigasztalni kezdte:

— Nézd, szívem, te nagyon is tragikusan fogtad fel a dolgot.

Felesége szomorúan közbe vágott:

— Te nem szeretsz már engem Pityu.

— Tévedez, szerelmem, — mondta a férfi, miközben megcsókolta. — Csakugy szeretlek, mint azelőtt, de nehéz lemondanom arról a szabadságról, amelyet legénykoromban élveztem. Azelőtt jártam, keltem amikor akartam, szabad voltam, mint a madár és odaszálltam, ahova vágytam.

Az asszonyka még szomorubb lett.

— Ha már nem hozzám vágyol, akkor kihűlt a szerelmed.

— A férj gyöste szóval. Egymásután idézte fel azokat az apróságokat, amelyek változatlan szerelmét bizonyítják. Esküdzött égre földre, hivatkozott nősejber barátaira, akik

imádják az asszonyukat és mégis eljárnak estéknként hazulról

— Az otthon az én fészkelem legyen, amelyből kiröppenek, de ahová mindig visszatérek; nem pedig kalitkám, amelyben rab vagyok, mondotta.

— Jól van Pityu, — válaszolt végül a felesége, könyvét felszárítva. — Ne légy te rab és ezenul járj-kegy, ahogy neked jól esik...

E naptól kezdve minden megváltozott közöttük. Pityunak szabad volt az élete, azt tehetette, amit akart és arra járhatott, amerre vágyott. Felesége soha sem faggatta és így éltek nyugodtan, látszólag boldogan mindaddig, míg harmadiknak egy kisbaba költözött a fészekbe, ki: anyja kívánságára szintén Pityunak kereszteltek.

A kis Pityu jövetele nem változtatott nagyon sokat a fészek lakóinak viszonyán. Anyja szerette, mint az eféle pólyásgyereket szeretni „szokás”, az anyja azonban imádtá és egész le két gyermeke iránti szeretetében daltotte. Egy ideig remélte, hogy a kis Pityu kedvéért több időt fog férje a fészekben tölteni, de csakhamar fájdalmasan tapasztalta, hogy csalódott. Ép ellenkezőleg történt, mint ahogy ő remélte, mert a férje azt gondolva, hogy most már van az asszonymak kívül töltenie otthon az idejét, még gyakrabban járt el hazulról. Eddig, ha este el is maradt tűzhelytől, éjjelre mindig hazatért, de ezentul mindig hosszabba nyultak az éjjeli kimaradások.

ott a közfelfogás is fordulni kezd. És már-már ott vagyunk, hogy a haza érdekét mindenütt inkább keresik, csak ott nem, ahol a koalíció tüzi a kalapjára.

A magyar delegációból.

Katonai kérdések.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 14.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ma délelőtt 10 órakor Barabás Béla elnöklésével folytatta a közös hadügyi költségvetés részletes tárgyalását. A közös kormány részéről Schönaich Ferenc közös hadügyminiszter, Burián István báró közös hadügyminiszter, Montecuccoli Rezső gróf tengerészeti parancsnok, továbbá Hoffmann Hugó altábornagy és Eszterházy Pál gróf osztályfőnökök, a magyar kormány részéről pedig Wekerle Sándor miniszterelnök és Zichy Aladár gróf O felsége személye körüli miniszter voltak jelen.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök bemutatja az osztrák delegáció elnökségétől érkezett átiratot, a melylyel közli a külügyi költségvetés tárgyában hozott határozatát az osztrák delegációnak.

A határozat kiadatik az egyeztető hetes albizottságnak.

Elnök ezután bemutatja Zichy Miklós gróf lemondó levelét, amely tudomásul vétetik. Mint soron következő pótlagot, Szemrecsányi Györgyöt hívják be.

Következett ezután a napirend.

Schönaich tiltakozik.

A közös hadügyminiszter nevében és megbízásából szót kér

Hoffmann Hugó altábornagy, osztályfőnök: T. országos bizottság! A tegnapi incidens Nagy Ferenc képviselő ur részéről azzal végződött, hogy a bizottsági tag ur igen helyesen és korrekt módon megnevezte a maga forrását, amely őt arra a kijelentésre készítette, hogy a had-

ügyminiszter ur által előterjesztett kimutatások hamis adatokat tartalmaznak. (Halljuk! Halljuk!)

Kötelességemnél fogva tehát eljártam ezen ügyben és jelenthetem, hogy a közös hadügyminiszteriumnak a szegedi kötélgyárral semmiféle nagyobb szállítási szerződése nem volt. Hegy volt-e apróbb dolgokra vonatkozó szerződése vagy nem, azt most nem tudom, arról azonban biztosíthatom az országos bizottságot, hogy nagyobb szállításra vonatkozó szerződéssel ez a gyár nem bír. Volt azonban e gyárral nagyobb szerződése a tengerészet vezetőségének, amelynek mikénti lebonyolításáról a tengerészeti költségvetés tárgyalása alkalmával a tengerészet parancsnoka fog nyilatkozni. A közös hadügyminiszterium és a szegedi kötélgyár között tehát semmiféle összekötés nem állván fenn, a kimutatásban erre vonatkozólag adatok nincsenek, miért is téves információ alapult az egész ügy és így azt ezennel elintéztnek is tekinthetjük.

Nagy Ferenc válasza.

Nagy Ferenc mindenekelőtt köszönetet fejez ki azért, hogy ezen ügyben felvilágosítást adott az osztályfőnök.

Ami azonban a dolog érdemét illeti, nem nyilatkozhatik most érdemlegesen, mivel nem a hadsereg, hanem a tengerészeti ügyre vonatkozó kérdésről van szó. Csak azt említi fel, hogy a hadügyminiszterium és a haditengerészet nincsenek közjogilag elválasztva és hogy a miniszteri felelősség elvénél fogva a hadügyminiszter az, aki a haditengerészetnek tényeiért felelősséggel tartozik. Mikor tehát ilyen eset jut szólonak tudomására, akkor, mert oly közgyűről van szó, amelyet a saját lelkiismeretét terhelő felelősségénél fogva nem hallgathatott el, vegyék figyelembe, hogy azt másutt nem adhatja elő, mint csak azon fórum előtt, illetőleg azon hatósággal szemben, amely ezen ügyekért a felelősséget kénytelen viselni. (Helyeslés)

Egyébként fentartja magának az érdemleges megjegyzést arra az előterjesztésre, amelyet később a haditengerészet fog e kérdésben tenni. (Helyeslés.)

Hoitsy Pál kritikája.

Ezután áttérnek az 1908. évi rendes és rendkívül közös hadügyi szükségletek részletes tárgyalására.

Okolicsányi László előadó felolvassa az egyes tételeket, amelyek közül az 1-6. tételek megjegyzés nélkül elfogadtatnak.

A 7. tételnél (csapattestek és hadcsapatok általános kiadásai) felszólal

Hoitsy Pál: T. országos bizottság! Ennél a tételnél igen röviden akarok nyilatkozni oly kérdéssel, amely magával a tárggyal szorosán összefügg. Értem alatta a magyar nyelvnek az ezredekben való érvényesülését és mindazokat a kérdéseket, amelyek a magyar nemzeti kívánások gyűjtőneve alatt ismeretesek.

A kérdés politikai oldaláról nyilatkozni nem akarok, hanem csatlakozom azokhoz, amiket t. barátaim az orsz. bizottság tegnapi ülésében elmondottak és csatlakozom teljesen azokhoz, amiket erre vonatkozólag Lovász Márton barátom itt elmondott. (Helyeslés.)

E kérdés nagy nyugtalanságot keltett Ausztriában. Ugy fogták azt fel, hogy mi azért törekszünk ezekre a reformokra, mert meg akarjuk szakítani a hadseregnek egységét. A hadügyminiszter urat meg is interpellálták az osztrák delegációban, vajjon a hadseregnek ez az egysége meg van-e még? A hadügyminiszter hivatkozott rá, hogy igenis a hadseregnek a szelleme, a hadseregnek érzései egységesek ma is a monarchia két államának egyik határáról a másikig. Azonban a hadügyminiszter urnak ez a nyilatkozata talán némi helyreigazításra szorul.

A hadsereg szelleme.

A hadsereg szelleme, a hadsereg érzése egyáltalában nem abszolút értékű fogalom. Ezek csak relatív értelemben lehetnek helyt állók, mert hiszen a hadsereg különböző származású, különböző nemzetiségű, különböző nyelvű, különböző intelligenciával bíró egyénekből van összealkotva; az tehát teljes lehetetlenség, hogy a hadseregnek ezen különböző egyénei minden dologra nézve egyformán érezzenek és gondolkozzanak. Hanem meg kell az egységnek valami másban lennie. Meg kell lennie abban, hogy a hadsereg minden egyes tagja egyforma kötelességérzéssel teljesítse azokat a feladatokat, amelyek rá várnak és hogy a hadseregnek minden egyes tagja egyformán legyen áthatva attól az önfeláldozásig menő kötelességérzettel,

Egy éjjel, midőn a főhadnagy ur ismét távol volt a férzsekből, a kis Pityu riadtan ébredt fel álmából és hangos sirással töltötte meg a házat. Édesanyja gyorsan magához vette az ágyba és ölelte, csitította, hogy megnyugodjék és ismét elaludjék. A szeme kiszült volna szegényében, ha a cselédség is felébred és rájön, hogy a férje hajnali három órakor még mindig nem tért haza. Feltette szegény a cselédségtől hitvesi becsületét, melyről azt hitte, hogy még épségben, fényben ragyog.

A kis Pityu szerencsére hamar álomba merült, őt azonban lelki gyötrelmei ébren tartották. Szemben vele egy fali óra ketyegett, azon számlálta a perceket, majd negyed, fél és egész órákat. Háromszor járta körül a kis mutató a római számokat, háromszor számlálta el a szomorú asszonyka a hatvan percet, mire a férje belépett a szobába. Hat óra volt. Mámorosan, álmosan, gyűrötten közeledett feléje, hogy áölelje és ő. — hagyta magát, csak arra kérte, hogy csendesen viselkedjék, nehogy a kis Pityut felébressze. Aztán akár a kis Pityut, levelezte, még a cipőjét is lehuata és ágyba fektette.

Másnap, mikor kijózanodva felkelt a főhadnagy ur, szörnyen elszégyelte magát. Nem mert szemébe nézni az asszonynak, pedig azok a szemek egy csepp szemrehányást sem tükröztek vissza rá. Hisz az asszonyka rég leszármolt ezzel az élettel, amelyhez már régóta nem a szerelem, hanem csak a kis Pityu sorsa fűzte.

Délutáni szolgálat után a főhadnagy körülbeül így fűzte gondolatait magában: „Ha most hazamennék kiengesztelni, kétségtelenül minden megbocsátana. De mit érnek velem? Holnap vagy holnapután újból ki kellene engem szerte nem s ez így menne ad infinitum. Nem volna hát célszerű hazamennem; folytatásuk inkább tovább úgy, mint eddig — míg belepusztulunk.”

És tovább folytatta éveken keresztül. Már a cselédség is tudta, sőt az egész család, még az ismerősök is tudták. A hitvesi becsület rongyokra szaggatva, cafrangokban, vitte a pletyka szájról-szájra és az asszonyka csak túrt-túrt ad infinitum.

A kis Pityu e közben hat éves lett. Az anyja sohasem bocsátotta maga mellől, még éjjelre is magánál tartotta. Már rég külön hált a férjétől és így kisfia semmit sem sejtett arról a tragédiáról, mely édesanyja életét rágtá, marta, feldulta.

Esküvője óta hetedszer borult a tél az asszonykára. Minden hidegségével, minden komorságával, minden szomorúságával. Lázas idők jártak és sorra ágyba döntöttek az embereket. A kis Pityu is lázról panaszkodott egy délután az anyjának, aki aggodalmak között ágyba fektette és az éjjelt virrasztva mellette töltötte. Reggeli hat óra felé járt az idő. A hálószoba szomszédságából nesz ütötte meg az asszony fülét. Valaki botorkált a szobában és néhány másodperc múlva kinyitott az ajtó, melyen a főhadnagy ur lépett be. Most is mámoros, gyűrött volt, mint akkor, mikor

évekkel ezelőt a kis Pityu nyugalmának a kedvéért ürte, hogy az ura ilyen állapotban ölelje, csókolja.

— Hát te minek virrasztasz kivilágitott szobában? — kérdezte rekedt hangon. — Talán ismét meg akarsz szegényíteni? — tette hozzá durván.

Az asszony intett neki, hogy legyen csendes és rámutatott a beteg Pityura. De férje sosem hallott, se nem látott az itasságtól. Neki ment az asszonynak és végig ütött rajta. A kis Pityu felriadt és sirni kezdett.

— Ne bőgj, — kiáltott rá részeg atyja és ütésre emelte kezét. Felesége, mint a párduráugrott, körmeivel az arcába kapott és olyat lökött rajta, hogy menten hanyat vágódott. Aztán az asszony feikapta kis fiát az ágyból, bebugyolálta bundákba, takarókba és elrohant vele hazulról.

A főhadnagy ur úgy, ahogy elterült a földön, elaludt. Mikor fölébredt, körülnézett a lakásban. Üres volt. Néhányszor fel és alá járt, aztán felcsatolva kardját dörögte: „Így is jól! Most már nyugodtan lumpolhatok ad infinitum”.

Hosszu, katonás léptekkel haladt a korcsma felé, ahol legénybajtársaival szokott mulatni és mialatt azon gondolkodott, hogy milyen ünnepet csapjon visszanyert legényi állapotán, ösztönyszerűleg megszólalt benne egy hang, mely mintha ágyukból dörögte volna feléje: „Gazember, ad infinitum”.

hogy esetleg életét is áldozatul hozza a haza és koronás királya érdekében oltalmában,

„Nem akarjuk az egységet megbontani.“

Szivesen koncedálom, hogy a hadseregnek ebben a tekintetben az egysége meg van teljesen és több egységet nem is kell követelni. Ezt az egységet azonban mi, akik a nemzeti követeléseket kívánjuk, soha megbontani nem akarjuk, megbontani nem is akarjuk. Bizonyos illetékességet érzek, hogy e kérdésben nyilatkozzam, mert hiszen a magyar országgyűlésen még a 80-as évek derekán én voltam a legelső, aki hangoztattam ezen reformok szükséges voltát. De biztosíthatom ezen orsz. bizottságot és mindenkit lelkelem egész őszinteségével, hogy nekem soha eszembe nem jutott az a gondolat, hogy a hadsereg egységét akarjam megbontani, sőt ellenkezőleg, mindig hangoztattam az első felszólalásomtól fogva, hogy különösen a taktikai egységnek rendkívül erősnek kell lennie, mert csak egységes hadsereggel lehet a siker reményében megkezdeni egy háborút. Hivatkozhatnám még tanukra is, mert a 90-es évek elején, mikor még sejteni kezdtem, hogy ezekkel a reformokkal maga a nemzet is bizonyos idő múlva foglalkozni fog, írásba foglaltam erre vonatkozó nézetemet és kísérletet tettem háromszor is, — mind a háromszor igaz, hogy sikertelenül — hogy ezekre vonatkozó nézetemet oda juttassam a legfelsőbb fórumhoz, ahol a döntés történik.

A honvédség és a közös hadsereg.

Azok közül az államférfiak közül, akikhez e tekintetben fordultam, kettő most is él. Erről tehát nem akarok tovább szólni, hanem hivatkozom az egész magyar nemzetnek magatartására ezekkel a kérdésekkel szemben. Mikor a kiegyezés után megalkotuk a mi honvédségünket, bizonyos határok között szabad kezünk volt és ennek a honvédségnek olyan szervezetet adtunk, amely nem volt azonos a hadsereg szervezetével. Idők folyamán módunkban állott, hogy ezt a szervezetet lazábbá tegyük, hogy az összefüggést a hadsereg ezen két része közt széjjelhorzunk egymástól, hogy a honvédségnek mind nagyobb és nagyobb önállóságot adjunk és — hogy ezzel a szóval éljek — ezt a megbontási processzust távolabb vigyük. Azonban a magyar nemzet nem ezt az utat követte, hanem követte éppen az ellenkezőt. A honvédséget taktikai szempontból mindig közelebb és közelebb hozta a hadsereghez, fentartotta a hadseregben a nemzeti eszme teljes érvényesülését, de taktikai szempontból szükségét érezte annak, hogy ez minél egységesebb legyen, háboru idején minél egységesebben lépjen fel a közös hadsereg oldalán.

Ha tehát ott is, ahol nekünk szabad kezünk volt, mi ezt a szabad kezet nem arra használtuk fel, hogy eltávolítsuk a két testet egymástól, akkor velünk szemben nem lehet igazságosan azt mondani, hogy bevive a közös hadseregbe a magyar állameszmét, a nemzeti eszmét, azt arra fogjuk felhasználni, hogy megbontsuk azt az egységet, amely létezik.

Ofelsége jogait nem csorbítjuk.

Felhozták ellenünk azt is, hogy mi ezeket a reformokat azért akarjuk megvalósítani, mert csorbítani akarjuk ofelségének azt a jogát, mely az 1867: XII. t. c. 11. §-ában van lefektetve és amely a hadseregnek egységes vezényletére és vezérlésére vonatkozik. Mondhatom, hogy ez a gondolat egészen távol áll mitőlünk. Hivatkozom itt is arra a tényre, hogy a honvédséggel szemben is meg voltak a nemzetnek teljes jogai és ott sem használta fel ezeket a jogokat arra, hogy ofelségének u. n. legfőbb haduri jogait akármi tekintetben csorbítani megkísér-

lette volna is. (Igaz! Ugy van!) Ha tehát ott nem tettük ezt, ahol erre meg lett volna a mód, ahol az önállóság a honvédségben oly mértékben meg volt, hogy nem is akarunk odáig menni a közös hadsereggel szemben és ha ezen önállóságunkat és önrendelkezési jogunkat még sem arra használtuk fel: gondolom, ez kellő bizonyítéka annak, hogyha a nemzeti eszmét a közös hadseregbe is be fogjuk vinni, az lesz legutolsó gondolatunk, hogy ezt az új reformot erre a célra használjuk fel. (Igaz!) Ugy van!)

Még egyet. A t. közös hadügyminiszter ur felemlítette, hogy a hadsereg egysége megvan. A mint azt bátor voltam körvonalozni, ez az egység megvan abban, hogy egyformán éri a hadsereg minden tagja a kötelezettséget azokban a nagy feladatokban, a melyek reá bízva vannak és egyforma lelkesedéssel hozza áldozatul életét a haza és koronás királya érdekeinek védelmében. De ez az egység megvan a mi honvédségünkben is, az érzések ugyanazonossága áthatja a honvédség tagjait is. (Igaz! Ugy van!) Ezek tények, a melyek a mellett bizonyítanak, hogy a milyen bizalommal mi nézünk ezen kérdések elé, ugyanazt a bizalmat mi is megérdemeljük.

Ezeket voltam bátor elmondani. Magát a tételt *elfogadom.* (Helyeslés.)

Nagy Emil következett volna szóásra, aki azonban nem volt jelen, mire a tétel elfogadtatott.

Ezután a 8-12. tételek észrevétel nélkül elfogadtatnak.

Üdvözlöt Szemerének.

A 18. tételnél (*műszaki tűzéréség*) Bakonyi Samu kifejti, hogy a takarékoság a hadügy terén helyes álláspont, de a tűzéréségnél érthetetlen pazarlássá válik, ha a takarékoságot túlságba viszik. Nem lehet eléggé hangoztatni a hadseregrel a löszere-dotációval előmozdított tűzéréségi harci kiképzésnek fontosságát.

A tűzéréségi lövésiskolák gyakorlatainak eredményéből sajnálattal konstatálja, hogy a tűzérészadparancsnokoknak ritkán nyílik alkalmuk a harczerű lövészi gyakorlatok vezetésére és felveti azt az eszmét, nem volna-e helyes ezen harczerű lövészi gyakorlatok számát szaporítani? Nagy elismeréssel szól Szemere Miklósnak a céllovészterén kifejtett kiváló munkásságáról és nagy érdemeiről (Helyeslés és éjenzés.)

Magát a tételt elfogadja.

Thaly László mindenben egyetért Bakonyi Samu fejtegetésével és szintén melegen üdvözli Szemere Miklósnak a céllovészterén folytott nagyszerű akcióját, majd példákkal illusztrálja a lövészet terén a hadseregben fennálló viszonyokat és örömmel konstatálja, hogy az újabb időben mind nagyobb gondot fordítanak a légénységnek és különösen a lovasságnak a lövészetben való kiképzésre.

Hoffmann Hugó altábornagy kijelenti, hogy a harczerű céllovészetre most berendezett terepek igen keveset érnek, de az új löszerek berendezése nagyon sok, szinte kiszámíthatatlanul sok pénzbe kerül. Azt az eszmét, hogy az ifjúságot már a polgári életben készítsék elő a katonai szolgálatra, tökéletesen helyesli, de nem tisztán arról van szó, hogy a lövésben gyakoroljuk az ifjúságot, a fősúlyt a tornaszatra kell helyezni.

A tételt azután elfogadták.

A nyugdíjügyeknél

Nagy Emil a katonatisztek eladósodásáról beszél és kéri a hadügyminisztert, bocsásson ki szigorú rendeletet, amelyben megtiltja a tiszteknek, hogy egymásnak váltót zsebráljanak. Bubits Gyalszky Lyuba horvát beszédében

közjogi kérdést vet fel és tiltakozik a hadügyminiszternek azon kijelentése ellen, hogy az autonóm ügyekben a horvátokra nézve a központi magyar kormány illetékes.

Hoffmann altábornagy kijelenti, hogy Bubits Gyalszky álláspontját egyáltalán nem teszi magáévá. Fentartja azon álláspontot, hogy a hadügyminiszter a horvát kormányval való érintkezésre katonai kérdésekben jogosítva nincsen. Az 1868. XXX. t. c. szerint minden közösügy számára Horvátországgal szemben is a magyar szent korona országainak központi kormánya illetékes. Ha a horvát autonóm kormánynak vannak kívánságai, úgy terjessze elő azokat mindenkor a magyar kormány útján. (Általános helyeslés.)

A hadügyi költségvetés többi tételét ezután változatlanul elfogadták és áttérték a haditengerészeti költségvetésére.

Mailáth Géza gróf előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Szemere Miklós kijelenti, hogy nem tudja belátni, minek nekünk a flotta, holott gyarmataink nincsenek, tengerentúli kereskedelmünk védelmére pedig nem kell ilyen nagy hajóhad. Külkereskedelmünk nem nagy, tehát a flotta fejlesztése költséges balfogás. A partvédelem céljaira sem kell flotta, elvégzik azt a tengeriaknak, torpedók és a partú itegek. Sokkal okosabbnak tartaná, ha helyettesítenék a hajóhadat egy döntő fontosságú hadi ujdonsággal, amely az egész világnak imponál, ha ügyesen meg van fejtve. Érti a célszerűségnek megfelelő derek léghajóhadat. Németország is foglalkozik a léghajózással, de mindez természetesen csendben történik. Nálunk még csak a kétkedés stádiumában vannak, azon töprengve, vajjon nem abszurdum-e az egész kormányozható léghajó. Ezek előrebocsátásával kijelenti, hogy a *tengerészeti költségvetést nem fogadja el.*

Szabó István a tengerparti erődök tűzéréségi felszerelését sürgeti.

Hatvanhét, vagy negyvennyelo.

Kmety Károly válaszol Mailáth József gróf azon szemrehányására, hogy ő a hatvanhetes alapot kigunyolta. *Nem ő gunyolta ki a hatvanhetes alapot, hanem az élet, a valóság.* Kijelenti, hogy a haditengerészeti költségvetésben azt a többletet, amely a múlt évi költségvetéssel szemben mutatkozik, nem szavazhatja meg.

Bakonyi Samu teljesen osztja Kmety fel-fogását.

Okolicsányi László sajnálattal konstatálja, hogy Magyarország államiségát a tengerészet ignorálja a legnagyobb mértékben. Kifogásolja, hogy a tengerészekkel való 1904. évi megállapodást nem tartják be. A költségvetést egyébként elfogadja.

Thoroczky Miklós gróf elfogadja a tengerészeti költségvetést, majd *Kmetyvel polemizál.* Kmety már a külügyi vita alkalmával jónak látta gunyos támadást intézni a hatvanhetes alap ellen és a hatvanhetes alapoz álló képviselők és delegátusok ellen. Mikor koalíciós kormány van és örömmel tapasztalhatják, hogy a függetlenségi párt kerül miadent, ami a velük nem egy alapon álló, de egy koalícióban levő pártok érzékenységét sértő, akkor elvárhatnák a párt minden egyes tagjától, így Kmetytől is, hogy ugyanezt az irányt kövesse és ilyen ádáz támadásoktól a hatvanhetesekkel szemben tartózkodjék.

Mailáth József gróf a költségvetést elfogadja, majd ő is foglalkozik Kmetynek a hatvanhetesek ellen tett kijelentéseivel.

Kmety Károly félreértett szavait magyarázza. Ezzel az elnök az általános vitát bezárja és a tanácskozás folytatását délután négy órára halasztja.

A délutáni ülésen folytatták a tengerészeti költségvetés tárgyalását.

Lukics Károly sorhajóhadnagy a Nagy Ferenc által a szegedi kenderfonógyárról felhozott esetre vonatkozólag közölte, hogy a tengerészeti kezelőség a gyárnál összesen 95,330 korona árut rendelt, a készletben álló kötélnek felhasználása folytán azonban a tényleges szükséglet az előirányozottnál csekélyebb lett, úgy, hogy csak két kötélfajtát rendeltek meg és vettek át negyvenkilencezer kg. súlyú, ötvenezer korona árért. A tengerészeti vezetőségnek azonban ilyen redukáláshoz a gyárral kötött szerződés értelmében joga volt.

Nagy Ferenc köszönettel fogadja a felvilágosítást, amelyből kitűnik, hogy itt félreértésről van szó. A szerződés ugyanis később jött létre, mint amikor az illető gyár képviselője előtte azt a kijelentést tette, hogy megrendelést nem kapott. A válaszban megnyugszik.

Lukics sornajóhadnagy azután a többi felszólalásokra reflektált, mire a bizottság a haditengerészeti költségvetést általánosságban elfogadta.

A részletes vitában többen szólaltak fel, amely után a költségvetést a delegáció részleteiben is elfogadta.

Azután áttérnek a pénzügyi albizottság, majd a zárszámadási albizottság jelentésének tárgyalására. Ez utóbbi folyamán *Eszterházy Mór* gróf hosszabb beszédet mondott, amelyre *Hoffmann Hugó* altábornagy és *Lukics* sorhajóhadnagy adta meg a választ. A jelentéseket általánosságban és részleteiben elfogadták, azután az ülést berekesztették.

Holnap a delegáció az egyesült négyes albizottság jelentését veszi tárgyalás alá. Valószínű, hogy a magyar delegáció már a holnapi nap folyamán befejezi tárgyalásait.

Egy gazdátlan üzlet története.

Arverés Halász Henrik ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 14.

Az Andrassy-tér legforgalmasabb részén, ahol lüktet az élet és lépten-nyomon oly sok vevő adja egymásnak a kilincset a fényes üzletekhez, rikító ellentét gyanánt, lecsukott redőnyvel áll egy üzlet immár hónapok óta. A gazdája ismeretlen helyre szökött, lthagyva a boltot és tetemes adósságokat.

Halász Henrik divatárkereskedő szökéséről és az árván maradt üzletben ennek folytán beállott változástól már több ízben volt szó. Megírtuk, hogy a két segéd nem tudta, mitévő legyen az üzlet kulcsaival, mivel azokat sem a bíróság, sem a rendőrség nem akarta őrzés végett elfogadni. Végre is *Deutsch* Izsó dr. vette át a gazdátlan üzlet kulcsait és egyelőre magánál tartja azokat.

Furcsa helyzet állott elő, mert a Hitelezők Védőgyulete csődöt kért Halász ellen. De a törvényszék nem rendelte el a csődöt, mert az alapon, hogy Halász ismeretlen helyen tartózkodik, nem hozható csődnnyító végzés. A hitelező gyárosok mindaddig nem kértek ellene végrehajtást, mert az kárbavesztett költségeskedés lett volna. Ha ugyanis bármelyik hitelező megkéri a végrehajtást, a többiek nyomban csődöt kérnek és ekkor a végrehajtás hatálytalan. A hitelezők tehát várnak, mert az üzletben felhalmozott áru biztos fedezetet nyújt a megugrott kereskedő összes adósságaira.

Most azonban olyan fordulat történt, amely azt fogja eredményezni, hogy a hitelezők rövid idő alatt pénzükhöz jutnak. A február elsején esedékes boltbért ugyanis a ház tulajdonosa

nem szedhette be, de ezenkívül Halász még a múlt évről is tartozik boltbérrel, összesen háromezerhatszáz koronával. A ház tulajdonosa ezen összeg erejéig pert indított Halász ellen, akinek számára, mivel ismeretlen helyen van távol, a bíróság ügygondnokul *Grossmann* Alfréd dr. ügyvédet rendelte ki. A peresítés után végrehajtást kér és foganatosít a házjur ügyvédje, majd pedig árverés útján eladásra fog kerülni az üzletben levő áru, valamint a bolt berendezés. Így azután a többi hitelezők is kielégítést nyernek és rövid idő alatt lekerül a Halász Henrik cégtáblája az üzlet homlokáról.

szandzsák vasutak.

A szandzsák vasutak kérdése foglalkoztatja most a diplomáciát, amely megérdemli, hogy ilyen kérdésekkel bosszandzsák.

Létszámemelés a levegőben

A horvát választások.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 14.

A koalíció uralomra jutásakor a harcban megedzett hazafiak büszkén, mellüket verve álltak a porondra, kijelentvén, hogy felemelt fővel néznek az elkövetkezendők elé. Főleg a felemelt főre fektették a hangsúlyt, akkor is, amikor megkötötték a kiegyezést, akkor is, amikor Bécsbe mentek a delegacionális tárgyalásokra. Gyönyörű dolog ez a felemelt fő, de mi csak úgy szeretjük látni, ha a koalíció kissé görbe vállain nyugszik. A koalíciós képviselők ellenben nemcsak a saját fejüket emelték fel, de ugylátszik, hogy a jövőben egyéb felemelésekre is hajlandók. Nem idegenkednek például a katonai létszám felemelésétől sem. Igaz, hogy itt is felemelendő főkről van szó: t. i. vagy harminc-negyven ezer fővel akarják felemelni a hadsereg létszámát. Szép dolog az a felemelt fő, csak ne konyuljon le tőle a nemzet feje.

*

Hoitsy Pál ma a katonai kérdésekről beszélgetett egy újságíróval, kijelentvén, hogy a magyar delegáció nem szavazhat meg nagy összegeket a hadseregére, mert ellentétbe kerülné a magyar nemzettel. Ugyis lemondottak már, ugymond a gazdasági önállóságról, sőt felemelték a kvótát is; ha tovább folytatják, okvetlenül ellentétbe kerülnek választóikkal.

Szép ez a nyilatkozat, de sok van benne a rablógyilkos filozófiájából, aki miután meggyilkolta áldozatát és elrabolta tőle legértékesebb tárgyait, ezzel az indokolással hagyja a zsebében husz fillért se érő rézláncát:

— Ezt már nem veszem el, mert még megtalálna haragudni.

*

Mai távirataink:

Létszámemelés készülöben.

Bécsből jelentik: A közvélemény talán különös figyelem nélkül siklott el a magyar delegáció tanácskozásairól szóló tudósítások felett, pedig azok megérdemlik az érdeklődést. Nem talán a viták mély jelentőségére és gazdag tartalmára akarjuk a figyelmet felhívni, mert sekélyesebb, üresebb és félszegebb felszólalások alig estek még a delegációban, ahol különben

sincsen a beszédnek értelme, mert csakugyan a pénz beszél s ezt meg kell fizetni, ha a fejükre állnak is a Bécsbe rándult kurucok.

De a tegnapelőtti ülés szónokainak volt mondani valójuk. Nem a katonai kérdésekben való szakvélemények érdemelnek meg különös és áhitatos figyelmet, hanem az a csodálatos összhang, amelylyel három függetlenségi képviselő nézete is találkozott a katonai kérdések végleges rendezése dolgában. *Okolicsányi* László, *Bakonyi* Samu és *Nagy* Emil mindazt hangoztatták, hogy soha még kedvezőbb idő a hadvezetőség és a magyar nemzet differenciáinak kiegyenlítésére nem volt, mint most és valóságos bűn, ha Bécsben ezt a szerencsés pillanatot elmulasztják.

Minden jel arra mutat, hogy ez a három függetlenségi képviselő a közel jövő profétai ihlettel megáldott jóvendőmondója. És ne okozzon odahaza csepp meglepetést sem, ha igen hamar nemzeti vívmányokról fognak lelkesült himnuszokban beszámolni a kormány orgánumai. Bizonyosság gyanánt közölhetjük, elhatározott dolog, hogy a katonai kérdések rendezése ez év őszénél tovább nem marad. A függetlenségi képviselők ihletett lélekkel megálmodták azt, amit itt *Wekerle* akar és kívánságai elmondása arra volt jó, hogy előkészítsék a hangulatot s a kormánynak is megkönynyítsék a színvallást. A legközelebbi időben már megkezdődik a bécsi rakéták eregetése. És a kis tűzijáték végén ott áll — a létszámemelés.

A magyar delegációban ismét a katonai kérdések kerültek az előtérbe. A függetlenségi párti delegátusok maguk jelentették ki, hogy lemondanak arról a reményről, hogy a katonai kérdésekben engedményeket vívjának ki s megelégszenek annak a hangoztatásával, hogy figyelmeztessék a hadügyminisztert Magyarország jogaira és arra, hogy milyen szívesen élneek már ők is egyszer békében, csendben Ausztriával. De azok a kemény koponyájú választók, azok vonják őket felelősségre, mert azoknak ígérték meg, hogy a föld nem fog egyszer sem megfordulni a nap körül s már is meg lesz az önálló magyar hadsereg.

Hoitsy Pál a hadseregről.

Hoitsy Pál, a függetlenségi párt alelnöke, aki ma a delegációban is felszólt, beszélgetést folytatott a N. Fr. Pr. levelezőjével, a melyből kitűnik, hogy a katonai reformokat azért sürgetik, ha nem is éppen valami hatalmas erővel, mert félnek a választók elé lépni. Az új választások réme pedig az ajtó előtt áll.

— Nem szavazhatunk meg nagy

összegeket a hadseregére — mondotta *Hoitsy* az újságírónak — még ha akarnók is, mert ellentétbe kerülnénk választóikkal. *Lemondottunk a gazdasági önállóságról, felemeltük a kvótát, szóval minden módon megkönnyítettük a kormány helyzetét, mert azt hittük, hogy katonai téren kapunk engedményeket.* A koalíció megalakulásakor azt mondtuk választóinknak, hogy nemzeti vívmányok nélkül nem szaporítjuk a katonai terheket.

Bécsben persze nem hullatnak könyveket a felett, ha a választók elfordulnak tőlünk, de azt meg kell fontolni idefent is, hogy a függetlenségi párt veresége egészen mást jelent ma, mint máskor. A magyarság sohasem lelkesült valami nagyon a

67-ért, de most ők juttattak benünket többségre. Ha csalódnának most bennünk, ez a 67-es elveknek nem használna. A tömeg ha véleményét megváltoztatja, rendszeren a szélsőségre hajlik. Minthogy nálunk nincs ekkorra párt, feltétlenül a szocializmus karjaiba vetné magát a nép. És ez nálunk nagyobb veszedelem, mint másutt, mert a szocializmus a mezőgazdasági munkások között úgy el van terjedve, mint sehol a világon.

Ha a katonai kérdéseket ma rendezhetjük, akkor a hadvezetőség olyan párttal kerül szembe, amely husz év óta számtalanszor jelét adta annak, hogy megérdemli a bizalmat. Ez a párt mindig azt az elvi álláspontot foglalta el, hogy a hadsereget szét kell választani. De elégszer megmutatta azt is, hogy az elvi felfogás és a praktikus politikai követelmények között különbséget tud tenni. Ha képesek ezt a pártot kielégíteni, akkor nem kell attól tartani, hogy a következő választásoknál még messzebb menő követelések fognak elhangzani. Többet, mint a hadsereg kettéválasztását, egyik párt sem követelhet.

Ha ellenben ezek a kérdések a legközelebbi választások előtt nem oldatnak meg, akkor megoldásuk sokkal nehezebb lesz és több áldozatba fog kerülni. Egész bizonyos, hogy az általános választói jog behozatala következtében sok szociálista képviselő jut be a Házba és megszorodnak a nemzetiségi képviselők is. Ez Magyarországon egészen mást jelent, mint Ausztriában s ezt nem szabad szem elől téveszteni. Az osztrák nemzetiségek nem iparkodnak a határokon túlra. Magyarországon a románok Nagyromániáról, a szerbek Nagyszerbiáról álmodnak, amelyeknek területe Magyarországon kívül fekszik.

Ez az álom akkor valósulhat meg, ha a monarchia két állama gyenge és katonailag képtelen feladatainak megfelelni.

A nemzetiségek arra törekednek, hogy a hadsereg lehetőleg gyenge legyen.

A szociálisták és nemzetiségek a hadsereg erősítése ellen fognak küzdeni és másrészt a magyarság is csalódást fog érezni a felett, hogy még ez a nemzeti kormány sem vitte a nemzet aspirációit a megvalósításhoz közelebb. Kire számítanak ezek után a katonai körök, kikkel akarják a katonai reformokat megvalósítani?

Ma a helyzet nagyon kedvez ezen reformok megvalósításának és megvagyok győződve arról, hogy a mi őszinte törekvéseink, melyekkel e kérdések megoldását megkönnyítjük, azzal a nyíltsággal fog találkozni, a mely lehetővé teszi, hogy a nemzet kielégíttessék.

Eötvös Apponyi ellen.

Nagy Emilnek a delegációban szerdán elmondott beszéde a politikai világban nagy feltűnést okozott. Nagy Emil ugyanis valóságilag paktumot ajánlott a hadügyi vezetőségnek és arról beszélt, hogy most van a legalkalmasabb idő a mérsékelt elemek politikájának érvényesülésére, mert

ha ezt nem engedik sikerhez jutni, a tulajdók fogják kezükbe ragadni a hatalmat, akik sokkal többet követelnek.

Ez a felkínálkozás nagy visszatetszést szült a magyar politikusok között. Eötvös Károly így nyilatkozott:

— A katonai kérdések felvetése Apponyi eszére és kezére vall, ő áll Nagy Emil mögött. Apponyi az ő magyarellenes, reakciós uralmának közeledtét látja, tehát egyszerűen átakarja ugrani azon akadályokat, amelyeket a saját multja állított eléje. Nagyon jól tudja, hogy a császár soha semmiféle nemzeti engedménybe nem megy bele. A legnagyobb ámitás az, amit Nagy Emil előtérbe tolasásával és sürgetésével művel, egyenes számítás ez a hatalomra. Egy csapásra szeretne most Apponyi szabadulni a katonai kérdéstől. A császár még a kilences bizottság programját sem fogadta el, ha tehát most adnak valamit, az nem lesz más, mint a kétfejű sas, nemzetiszínű pántlikával.

Elszomorító dolgok mennek most végbe egyáltalán a politikai világban. Magyar embert nem hallgatnak meg a fórumon, ezért nincsen magyar ellenzék, legfeljebb néhány derék hazafi. Meg is mondom a Házban, ha majd a hárszabályrevíziót tárgyalják, hogy e parlamentben magyar ember nem beszélhet, csak császári engedéllyel. Lesz létszámemelés is, hiába tagadják. Akkor azután milliókat fizethetünk a felemelt kvóta szerint, mert Ausztria tömésére mindig van pénzünk és ha talán elfogyna, csinálnánk olyan adóreformot, hogy attól koldul az ország. A Wekerle adóreformjából azonban nem lesz törvény soha.

Molnár Jenő disszidens képviselő hasonló értelemben nyilatkozott. Nagy Emil nyilatkozatát elhirtelenkedettnak tartja. Lehetetlen, hogy a delegáció valamennyi tagja osztja Nagy kijelentéseit. A disszidensek a tisztí fizetések felemelése ellen teljes erővel küzdeni fognak.

Engedmények katonai téren?

A katonai kérdések elintézése úgy látszik döntő stádiumba jutott. A kormány ugyan sietett kijelenteni, hogy a függetlenségi párti delegátusok és képviselők felszólalásai az illetők saját elhatározásából erednek, mert a kormány párhuzamos akciójáról szó sincsen, de, mint értesülünk, Schönaich hadügyminiszter már a jövő hét folyamán e kérdésben részletesen fog nyilatkozni az osztrák delegáció egyik ülésén. A hadügyminiszter hír szerint precizirozni fogja mindazon engedményeket, amelyek katonai téren legközelebb megvalósítást nyernek.

A horvát választások.

A horvát tartománygyűlés összehívásának végső terminusa tudvalevőleg március tizenkettedike, de a választások mind-egyikéig nincsenek kiírva. Rauch Pál báró, a horvát bán legutóbbi budapesti és bécsi utazása oda irányult, hogy a választások határidejét megállapítsa. Hiteles forrásból eredő értesülésünk szerint a választások e hó 27., 28. és 29-ikén lesznek.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Két egyetemi tanár felolvasása Aradon. A Kölcsey-egyesületnek mozgalmas szellemi élete lesz februárban. A kolozsvári egyetem két országos nevű tanára egymásután fog az aradi

közönség elé lépni nagyérdemű felolvasásával. 21-ikén délután Cholnoky Dezső dr. fog vetített képek bemutatásával Kináról beszélni, 23-ikén délelőtt pedig Márki Sándor dr. elmondja „Amire Arad tanít”. A 21-iki felolvasás, melyen az aradiak a szellemes előadásáról ismert Cholnoky tanárt fogják megismerni, a Kölcsey-egyesület tagjainak ingyenes, a nem egyesületi tagok a rendes 80 filléres beléptijegyet válthatják meg. Márki Sándor felolvasását mindenki díjtalanul hallgathatja majd meg, mert a február 23-iki felolvasás egyúttal a Kölcsey-egyesület közgyűlése lesz.

(*) Az aradi posta- és távirtda tisztviselők sport-egyesülete február hó 19-én, szerdán este 7 órakor a Székely-Othon helyiségében (Szent-László-utca 5.) tartja harmadik évi rendes közgyűlést a következő tárgysorozattal: 1. Évi jelentés. 2. Pénztári és számvizsgáló bizottságok jelentése. 3. A felmentvény megadása. 4. Alapszabály módosítása. 5. A tisztikar választása. 6. Költségelőirányzat elkészítése és tárgyalása. 7. Indítványok.

TARKASÁGOK.

A templom-utcai iskola tudvalevőleg két részből áll. Az emeleten van a polgári, a földszinten az elemi iskola. Talán a két iskolának közelsége indította az elemi iskola tanítóit arra, hogy tanároknak címetessék magukat. Elvégre ez ellen nem lehet senkinek sem kifogása, hiszen az elemi iskolai tanító is végez olyan fontos feladatot, mint a polgári iskolai tanár.

Nem is ütközik meg tehát senki azon, hogy a tanítókat tanároknak szólítják, sőt a templom-utcai iskolában az idők folyamán ez már jogszokássá nőtte ki magát. Különösen a szülők respektálják ezt a jogot és fentartás nélkül adják meg a tanári címet a tanítóknak, amiben, ismételjük, nincs semmi kifogásolható. A mult hét óta azonban nemcsak a tanári címet kapják meg a templom-utcai elemi iskolai tanítói, hanem a cím elé még egy jelzót is szereztek, megkülönböztetésül a polgári iskolai tanároktól.

A mult héten történt, hogy egy hosszú szakállú ortodox izraelita állított be a templom-utcai iskola udvarára. Egy szülő, aki éppen ott járt, megkérdezte tőle, hogy kit keres.

— Egy tanárt — válaszolt ez.

A szülő az emeletre mutatott:

— Ott fenn vannak a tanárok.

Nem azokat keresem — legyintett az izraelita.

— En egy földszinti tanárt keresek.

Azóta földszinti tanároknak nevezik a templom-utcai iskola tanítóit.

Egy mult heti bálon történt, amely a Központi Szállodában folyt le. A bálon csupa derék polgári család vett részt, amelynek fiaival kitűnően mulattak a cigányzene hangjai mellett. Éjfél tájban vígan jártak a boszont, amikor váratlan, sőt hivatalos vendég érkezett. Egy csinos szőke hölgy, akit általában a kétes erkölcsűek közé soroznak. Báli toiletben volt és a mulató fiatal emberek egyrésze csakhamar körülvette. A rendezőségnek azonban sehogysem tetszett a kétes hölgy megjelenése.

— Kompromittálja a mulatságot — suttozták, majd pedig tanácskozássra vonultak vissza és elhatározták, hogy a csinos szőke nőt, akivel egyébként kitűnően lehet szórakozni, feltűnés nélkül távozásra szólítják fel. Minthogy erre a kényes feladatra egy rendező se akart vállalkozni, a jelenlevő detektív kérték fel, hogy bírja távozásra a kisasszonyt. A detektív nyomban odalépett a szőke szépséghez és megkérdezte tőle, hogy van e meghívója.

— Nincs. De miért kérdezi?

— Ez kérem zártkörű mulatság. Akinek nincs meghívója, az nem lehet jelen.

Az így inzultált kisasszony eleinte szabadkozott, de látván, hogy tiltakozása nem vezet célhoz, kisur-

rant a teremből. Távozás közben azonban ezt a megjegyzést tette:

— Ez mégis csak hallatlan! Mért követelnek éppen tőlem meghívót, hiszen jól tudják, hogy én meghívó nélkül is elfogadom őket.

Hétköznapi jegyzetek.

★

+ A Királyhágón túli Magyarországon, Szarvaskenden nagy tragédia történt. Egy szép fiatal leány fegyvert fordított maga ellen, mert — régi história — elhagyta a vőlegénye, egy bizonyára esinos huszárfőhadnagy. A leány Sibrik Kálmánnak, a világhírű galamblovónak a leánya. Rsvoltvert rántott és szíven lőtte magát a szép Kamilla, azután szörnyet halt. Ez is sikerült galamblovószet volt, szép díjat érde-mel érte az ex-vőlegény.

*

□ Vannak talán, akik még emlékeznek a rutén diákok éhségstrájkjára. Nos hát erről az érdekes experimentumról alaposan leszede a keresztvizet, Sienkiewicz Henrik, a Quo Vadis eléggé ismert szerzője. A regényíró ugylátszik az életben nem szereti a romantikát, nem hisz az emberi idealizmusban, ha az a gyomor rovására megy. Sienkiewicz kegyetlen kézzel nyult bele a rutén diákok ideális harcába és azzal a leleplezéssel szolgált, hogy az éhségstrájkoló bor és beefsteak mellett vitték meg az éhségstrájkot. Furcsa kis leleplezés volt, amit az így kompromittált ruén diákok nem hagytak szó nélkül, hanem becsületsértési pert indítottak Sienkiewicz ellen. Ez az eljárás azonban még furcsább, mint az író leleplezése. Hiszen ha nem igaz, amit Sienkiewicz mond, ha tényleg egy fa atot sem ettek, akkor nem a becsületük, hanem inkább a gyomruk van megsértve, ez pedig sokkal kellemetlenebb, mert a bíróság nem tudja kireparálni, csak egy jó karlsbadi kura.

*

○ Rövid pár éve még csak, hogy forrón izzott a francia levegőben a revanche eszméje. Szinte kéjesen visszhangosták Páris népes boulevardjai a népszerű jelszót: El Élisászba! Most már elmosódtak ezek a zajos akkordok, ellenben a német császár egyik hercegi — és herceg fia éppen a napokban tett tarulmányutat Párisban. In kognitóban járt a franciák büvös fővárosában, de talán meglátogatta Fallieres t, a republika elnökét is, aki bizonyára revanche vizitet tett a herceg hercegnéi. Elvégre ez is revanche és sokkal kényesebb, mint egy kockázatokkal járó visit a német Élisászban.

*

— Tegnapelőtt harsogó éljenek közölteük tudomást, hogy Apponyi Albert grófot, a vallás- és közoktatásügyi minisztert, a nemzeti és nemzetközi csalógaóyt, az ország leghosszabb politikust, szeretett városunk törvényhatósági bizottsága Arad díszpolgárává választotta. Igazán nagy és őszinte volt az öröm, még nagyobb és őszintébb mint maga Apponyi. Szinte újjongunk a kitűnő férfi minden pártot átölelő politikai pályafutásának ezen impozáns méltányásáért, most pedig elsápadunk annak hallatára, hogy az Apponyi magasztalás mezijén a magyar tudományos akadémia több felhosszal főzve a mi szeretett városunkat. Ezen változtatni, sajnos, nem lehet. Meg kell elégednünk azzal a főlemelő tény-

nyel, hogy a volt nemzeti párti, illetve volt szabadelvű párti, illetve volt néppárti, illetve függetlenségi és illelennül mondvá: pártatlan politikus tegnap óta igazgatósági tagja a magyar tudományos akadémianak. Akadémikus lett Apponyi Albert gróf, szóval halhatatlan. Hatalmas ugrás, mert a gróf ur tegnapelőtt még csak éhhetetlen volt.

Merénylet.

Alfonz király ellen is merényletet akartak elkövetni. Mikor kerül már a sor a politikai és társadalmi Alfonzokra?

Cigányfiúk a menhelyben.

Cigányasszonyok deputációja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 14.

Megirtuk lapunk mai számában, hogy a mezőkovácsházai főszolgabíró tizenöt cigánygyermeket vett el szüleiktől s csendőrfedezet mellett beküldötte őket az aradi állami gyermekmenhelyre. A menhely vezetősége erős rendőri felügyelet alatt áll, mert a gyermekek szülei megígérték, hogy erőszakkal is visszaveszik gyermekeiket, akiket a főszolgabíró elhagyottaknak nyilvánított a belügyminiszeri rendelet értelmében.

Ma reggel eljöttek a gyermekek anyái egy öregcigány vezetésével és jelentkeztek Leitner Ernő dr.-nál, a menhely vezetőjénél. Első kérdésük az volt: vajjon mit szoltak a purdék ahhoz, hogy szép hosszú hajukat levágták, mert ők arról értesültek, hogy a menhely vezetőségének első dolga az lesz, hogy Faraó apró csemetéit ettől a diszültől fosztja meg. Az igazgató megnyugtatta őket, hogy minden zokszó nélkül türték az apróságok az alapos tisztogatást, fűdetést és mosdatást, sőt új ruháukban kitűnően ére- zik magukat. Étvágyuk fenomenális s egy-egy anynyit eszik, mintha hetek óta nem evett volna. Arról természetesen szó sem lehet, hogy a gyermekeket visszaadják, már csak azért sem, mert nagyobb részük nincs is Aradon. Ma a budapesti menhelyre három ment fel. Hét Arad vidékén van elhelyezve s ezek tartózkodási helyét az anyák tudára adták.

Gyermekeikkel ma még az anyák nem találkozhattak, de eredeti és a cigányéletmódra és éies eszközre jellemző módon adták tudára gyermekeiknek, hogy ott jártak az intézetben. A purdék rongyos és piszkos ruháknak alig neveshető felső és alsó rajukvatóját a cigányasszonyok visszakérték és vissza is kapták a menhelyen.

Mikor kézhez vették, kivonultak az u'cára s a menhelyel szemben a járdán letelepedtek, lesve az alkalomra, hogy gyermekeikkel beszélhesenek. Azonban erre nem volt alkalmuk. Hogy mégis tudassák a kis csemetéikkel jelenlétüket, egy ruhadarabot az intézet egyik ablakára akasztottak. A jó szemű purdék azonnal észreverték s rögtön meg is mondták ápolójuknak, hogy jól tudják, hogy édes anyjuk itt járt. A külsős deputáció küldöb n ma is kijelentette, hogy a férfiak addig nem nyugosznak, míg akár milyen módon vissza nem kapják gyermekeiket.

A menhely igazgatóját is meglepte az a ragaszkodás, melyet külsőösen a testvérek egymás iránt tanúsítanak. Mikor megkerdezték tőlük, hogy ki akar elmenni vidékre, akkor csoportokra oszlottak s akkor egymással tartoznak, mint testvérek, valóságos kényörgést vittek végbe, hogy ne válaszszaak el egymástól.

A nap furcsaságai.

Az eleven telefon.

*

Történt: 1908. február 14 én Berecz Ferenc kihágási bíró hivatalos szobájában.

*

Bíró: Mondja el nagysád röviden, mi a panasz?

Panaszos (csinos, 22-24 év körül barna, középtermű hölgy, aradi lakos. V. M. névre hallgat, az aradi hölgyek kedvenc rubaszálítója, szemlesütve): Szemérem elleni kihágás és inzultálás miatt emelek panaszt a 10465. számú bérkocsis ellen.

Bíró: Ez elég velős és rövid mondás, de a részleteket is szeretném hallani.

Panaszos: Egy uri kuncsaftomhoz akartam bál ruhát szállítani s mintogy nagy sár volt s az üzleti renomé is azt kívánja, kocsiba akartam ülni. Házunk előtt mentek el a huszárok.

Bíró: Azok követték el a szemérem elleni kihágást, akkor mért nem szolt, beidéztem volna a honvédszázár osztályt?

Panaszos: Bocsanat, megbottlott a nyelvem, házunk előtt van a fiakker stand, ott áll a 10465. számú, aki egy fess fiu és fess a zeigja is.

Bíró: Hogy tetszett mondani?

Panaszos: No igen, nagyon fess a fogata és már régen vágytam egy kis gummirádlis kirándulásra. Intettem neki s a fiu, mint a fergeteg úgy rohant felém.

Vádlott: Bitt sén Herr Richter, ha hölgyek hívnak így szoktam.

Bíró: Akkor beszéljen, ha kérdezem.

Panaszos: Mennyiért visz ki a Pernyá vába, kérdeztem én Nagy-ádat elviszem ingyen, mert már hetek óta szerelmes vagyok magába, mondotta ő s megakartá csipni az államát.

Vádlott: Aber só a hazugság.

Bíró: Most már tartsa a száját, mert megbírságozom.

Panaszos: Kérem, én majd elszédültem akkora inzultustól. Egy fiakkere, aki szerelmet vall és álat csip. Tetszett már ilyen pipálni bíró ur?

Bíró: Még nem pipáltam. De halljuk a szemérem elleni kihágást.

Panaszos: Tekintetes bíró ur! Én tisztességes nő vagyok, én mindig finom társaságokban fordulok meg, mert a legelegánsabb urinóknak varrok, de én inkább itt sülydek el és mégsem mondom ki, hogy mit követett el ez a brutális emoer énnem.

Bíró: Ha nem mondja meg, akkor kénytelen vagyok az eljárást megszüntetni, mert ha nincs panaszos, nincs bíró.

Panaszos: Nem tetszett jól megérteni engemet a bíró urnak. Meg fogja tudni, hogy ez a neveletlen fiu miféle lacibetyár, de én nem mondom el.

Bíró: Csak nem gondolja, hogy én gondolatoivasó vagyok. Én arra is figyelmeztetem, hogy szemébe kell mondania mindent, még pedig szóról szóra, a vadlót nak.

Panaszos: Gondoltam én arra, mert egyik kuncsaftom, akinek ügyvéd a f-rie, ezt mindjárt megmondta, mikor epanaszolko am neki. Hoztam magammal szócsövet.

Bíró: Mit hozott?

Panaszos: Szócsövet, illető eg fonográfot.

Bíró: Ez még nem volt itt! Csak nem gondolja kérem, hogy egy ma-ináó fogom a panaszt felvenni. És hol van?

Panaszos: Oh kérem, kérem, eleven masina az. (Panaszos az ajtóhoz megy és kiszó

a másik szobába: *Anna jöjjön be*, mire egy fiatal, 16 éves szobaleány jelenik meg a bíró előtt.)

Bíró: Ez nagysádnak a masinája?

Panaszos: Igen, ennek a kis leánynak a fülébe sugom s ez elfogja mondani a bíró urnak, hogy mivel követte el a 10465. a sze mérem elleni kibágást.

Bíró: Ez ugyan nincs benn a perrend-tartásban, de megpróbálhatjuk. Hát csak halljuk a nagy szót.

Panaszos: (a szobaleány fülébe sug.)

Anna, a szobaleány: A 10465-ös azt mondotta a nagyságának, a mit néhai Rigó Ferenc sugott *Khuen-Héderváry* Károly grófnak.

Panaszos: Remélem bíró ur megtetszett érteni. Nos mit szól ehhez. Ugye, hogy csak fonográffal lehetett elmondani. Egy művelt hölgy ilyen csak nem vesz a szájába.

Bíró: Nos vádlott, mit szói ehhez?

Vádlott: Vakuljak meg, ha én valaha is beszéltem a Rigó, vagy a Kunvári urakkal. Egészen mást mondtam, nem is tagadom. Miért bántotta meg a szívemet a nagysága.

Bíró: Ha belsmeri a tettét, akkor megbüntetem ötven koronára, vagy öt napl elzárásra. Megnyugszik?

Vádlott: Nem. Ötven koronát nem ér nekem a kisasszony masinája.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Patachon, bohózat. (A bérlet.)

Vasárnap: Délután *Kaméliás hölgy*, színmű. Este *Huszárcsiny*, népszínmű.

* **Hunyady József jubileuma.** Kedden szeretetteljes ünnepség lesz a színházban. Ekkorra terveztek *Hunyady* Józsefnek, a színház kiváló művészének jubiláris előadását. A kiváló művész a *Rang és mód* című drámában lép fel és egyik legkiválóbb szerepében ünnepli meg színészi pályafutásának 30 éves évfordulóját. A jubiláris előadás keretében a színtársulat kedves meglepetésben fogja részesíteni művésztársát.

* **Nyáray Antal Aradon.** A jövő héten két érdekes estéje lesz az aradi színháznak. *Nyáray* Antal, a színház volt jeles művésze, aki jelenleg a budapesti Modern-színház kedves tagja, két estén fog vendégszerepelni sikereinek régi színhelyén, az aradi színpadon. Szerdán este *Nyáray* a *Szabin nők elrablása* című pompás bohózatban lép fel és Retzei színgazgató szerepét játssza. Csütörtökön pedig a *Vig üvegy* Daniló gróf szerepében lép fel.

* **Zilahy Gyula jubileuma.** Debrecenben nagyszabású ünnepségre készülnek abból az alkalomból, hogy *Zilahy* Gyula színgazgató most tölti be színészkedésének 25-ik évét. A rendező bizottság az alábbi meghívót bocsátotta közre:

A debreceni színház tagjai tisztelettel meghívják *Zilahy* Gyula, a debreceni színház legjelebbi és a budapesti Nemzeti Színház szabadságot művésznének f. hó 22., 23., 24., 25. és 26-án tartandó jubileumi ünnepélyére. *Zilahy* Gyula ugyanis 1908 február havában tölti be színészetének 25-ik esztendőjét. Jubileumi ünnepélye öt estére van tervezve; híres szerepeiből ötöt fog eljátszani ez alkalommal és pedig: 22-én A király házasságban Koppalt. 23-án Ripacsos Pista dolmányában Pistát. 24-én A doival nábob leányában Billtskyt. 25-én Cifra nyomorúságban Mádi Simit. 26-án Az ördögben a címszerepet. E szerepekben marandó nagy sikerei voltak egy a fővárosban, mint a vidék majdnem mindegyik színpadán. Maga a színtársulat 22-én ünnepli *Zilahy* Gyulát. Ez ünnepély este 7 és fél órakor fog kezdődni, nyílt színpadon. Bármely előadásra való megjelenését legalább két nappal előbb kérjük a színházi pénztárral tudatni, ahol jegyét az előadás napjának déli 12 óráig fenn fogják tartani.

A rendező bizottság: Békés Gyula, Ternyei Lajos, Polgár Sándor, Árkosy Vilmos, Mártonfalvy György, Bárczy Ernő, Irmay Béla, Ungváry Vilmos, Szilágyi Ernő, Somossy Sándor, Leitner Lajos, Graspinter Antal. Debrecen, 1908. február hó Műndennemű megkeresések *Békés* Gyulához, min: a bizottság elnökéhez intézendők.

* **A Gretchen.** Holnap, szombaton a nagy-sikerű, pompás bohózat, a *Gretchen* kerül színpadra. A címszerepet *Novák* Irén játssza, akinek ez a legújabb kiváló alakítása meghódította a közönséget. A herceget *Hortí* játssza, a többi szereplők szintén a régielk.

* **Vasárnapi előadások.** Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután Dumas világ-hírű drámája, a *Kaméliás hölgy* kerül színpadra. A főszerepeket *K. Kápolnay* Juliska és *Keszler* játsszák. Este egy eredeti pompás népszínművet, a *Huszárcsiny*-t tűzte ki előadásra az igazgató-ság. A főszerepeket *Sz. Rontay* Boriska, *Hunyady*, *Delli* és *Várnay* játsszák.

Kardos tata.

Most már tudjuk, hogy miért tartóztatták le előbb a Kardos fivéreket és csak utolsónak a főcinkost, a tatát. Mert Kardos tata cukorbajos. Zucker bleibt zu grund.

Polónyi szociálista?

Felolvasó estély a Sas-körben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 14.

Polónyi Géza volt igazságügyminiszter tegnap este, eddig nem ismert oldaláról mutatta be magát. A belvárosi Sas körben felolvasást tartottak a szociálistákról és Polónyi Géza hozzászólt a felolvasáshoz. Hatalmas speechot vágott ki, — nem a szociálisták ellen, sőt némileg kacérkodott is velük. Egyelőre természetesen némi fentartással, de nála mindig el lehetünk készülve nagyobb szabású meglepetésekre. Elvégre ő is csak gyarló ember és közeli ismerőse Apponyi Albert grófnak, aki politikai pályáján eléggé nem méltányolható bakugrásokot tett. Ki tudja, mit hoz a jövő, már tudniillik Polónyi Géza jövője. A mult ugyanis sokat hozott már neki. Néhány milliócskát és egy csomó kellemetlen címet.

Ám azért lehet jövője még neki is, sőt bizonyos, hogy ő bizonyos ebben. Tegnap még csak kacérkodott a szociálistákkal, de kitudja, hogy holnap nem vallja-e magát egészen szociálistának? Polónyitól ezt se csudáljuk. Eddig görbe és meg nem engedett utakon harcolt össze néhány milliócskát, most tehát jogosan döröghet a kizsákmányolás ellen.

Tudósítónk a következőket jelenti:

A belvárosi Sas körben tegnap este felolvasást tartottak a szociálistákról és ahhoz a felolvasáshoz hozzá szólott Polónyi Géza is.

A szociálisták létjogosultságát — mondotta a volt igazságügyminiszter — nem vonom kétségbe. A társadalomnak az állam ellen való harcát látom benne; nemkülönben a munkának a tőkével szemben való küzdelmét. De látom e tekintetben a tévedéseit és igaztalanságait is. Mert az a hivalkodó jelszó, hogy: „Jogtalan népnek nincs hazája!” — már csak azért sem állhat meg, mert a jogot — csak a haza adhatja meg. Azért kell biztosítanunk a hazát, hogy biztosíthassuk a kizárólag csak tőle nyerhető jogokat. Miért akarnánk lerombolni államiságunknak azokat a kereteit, amelyekkel belül érvényesíthetjük csak egyedül minden elképzelhető jogainkat?

Azután azt indítványozta Polónyi:

— Uralm, azt ajánlom, hogy a Sas-kör következő szociálistáknál hallgassuk meg a

nemzetközi szociálista párt egy kiküldöttjének véleményét; a következő alkalomra hívjunk meg egy keresztényszociálistát, akit kövessen egy tudós, aki teoretikus szempontokból világítja meg a kérdést. Azután a vitát én magam szándékozom befejezni, megvilágítva a sztrájk-jog és kollektivegyezmény olyan megoldását, mely ha meg nem történik, a művelt világré-szek összes államai között Magyarország megye legelőször tönkre.

Ezzel a sőtét jóslással fejezte be szociálistá fejtegetéseit a volt igazságügyminiszter.

Amiről beszélnek.

* Kállay Jolán betörője.

Kállay Jolánnal már több ízben foglalkoztunk ezen a helyen, miután azok közé tartozik, akiről beszélnek, akkor is, ha játszik, de főleg ha nem játszik. Mostanában sűrűn látjuk a színpadon, ami nagyfokú ambícióra vall. Az alábbi história azonban független a színpadtól, miután részint a primadonna lakásán, részint a lakáson kívül játszódott le.

Egy primadonnával sok minden megtörténik, ami érdemes a feljegyzésre. *Kállay* Jolánnal is megtörtént már sok minden, sőt még ennél is több, de az még nem történt meg vele, hogy egy férfi döngette volna a lakása ajtaját és erőszakosan be akarta volna törni az ajtót. *Kállay* rövid aradi pályafutása alatt ilyen esetre nem emlékszünk, noha alaposan felhánytorgattuk az emlékeinket.

Annál érdekesebb tehát a tegnap éjszakai eset, amely egy ilyen epizódot foglal magában:

Éjjeli egy óra. *Kállay* Jolán Kossuth utcai négyszobás lakásán csöndes minden. A primadonna csipkés párnái között alussza a temperamentumos szubrettek álmát. Hogy miről álmozik, annak csak a primadonnának istene a megmondhatója, de az olvasó talán nem is kíváncsi rá.

Az éj sötét volt, semmi nesz, csak az ujdonatuj ágy csikorgott, ha a primadonna álmában fordult egyet. Szerencsére nem igen fordult, ellenben a lépcsőn fordult valaki a *Kállay* lakása felé. Az előszoba ajtajához érve, hirtelenül és erőteljesen megnyomta a csengőt, amely a cselédszobába szól, olyan zajjal, hogy a szobaleány rémülten ugrott fel ágyából és fejét vesztve rohant az előszoba ajtajához.

— Ki az? — kérdezte a rémülettől dideregve.

— Én, — hangzott a válasz.

— Ki az az én?

— Elégedjek meg azzal, hogy én.

A szobaleány óvatosan félrehúzta az ajtón lévő kémélőrekeszt, amelyen át megállapítja, hogy a magát ennek nevező ur magas, elegánsan öltözött csi-nos, cilinderes ember.

— Mit akar az ur?

— Engedjen be. *Kállay* Jolán ónagyságához jövök a nővére nevében. A nővére künn van a pályaudvaron. Beteg, nem jöhet be...

— Mondja meg neki, hogy jöjjön be.

— Nem jöhet, hiszen beteg. Mondom, hogy engem küldött. Nyissa már ki az ajtót...

A szobaleány néhány pillanatig gondolkodott, hogy miféle kifogást mondjon, majd így szólt:

— Nem lehet. A nagysága el van foglalva.

Vendégei vannak.

— Micsoda beszéd! — dühöngött a cilinderes ur.

— Mindenki tudja, hogy éjjel nem szokott vendégeket fogadni.

A szobaleány belátván, hogy ez a kifogás nem használ, berohant *Kállay* Jolán hálószobájába és felrázta a temperamentumos szubrettek álmát aluvó művésznőt, aki színtén ijedten ugrott ki az ágyból, bájos éjjeli pongyolában.

— Nagysága, egy férfi van itt — kiáltotta.

Kállay Jolán a kellemetlen meglepetéstől rémülten rázkódott össze.

— Egy férfi?! Mit akar ilyenkor?!

— Beszélni akar a nagyságával.

— Ilyenkor? Ha nem volna éjjel és ha nem volna férfi, talán beereszteném... Megmondta, hogy mit akar?

— Igen. Uzenetet hoz a nagysága nővérétől. Azt mondja, hogy betegen fekszik, kinn a pályaudvaron.

A művész nő nyomban tisztában volt azzal, hogy ez csak turpis causa és hogy a cilinderes ur ilyen módon akar hozzá beférkőzni. Kiment tehát az előszobába, ahol barsány hangon kiáltotta el.

— Kicsoda maga? Mit akar tőlem? Nem vagyok itthon.

De a cilinderes ur nem tágitott, sőt teljes erejével dörömbölni kezdett az ajtón, amely már-már engedett a hatalmas öklök csapása alatt. Kállay Jolán majdnem elájult az ijedtségtől, de szerencsére még se ajult el, mert a cilinderes ur időközben megunt az ostromot és ellillant, mintha azelőtt kámfor lett volna.

A művész nő a kellemetlen incidens után természetesen órák hosszat nem tudott aludni és folyton ezt hajtogatta:

— Vajjon mit akarhatott tőlem ez az ember?

Mi is gondolkodtunk a misztikus problémán, de nem tudtuk megfejteni, csupán annyit állapítottunk meg, hogy valószínűleg nem beszélgetés céljából jött, hanem egyebekért.

A probléma megfejtőinek díjat nem tűzünk ki ugyan, de kérjük őket, hogy világosítsák fel az éjjeli látogatás valódi okáról Kállay Jolánt, aki még csak nem is sejtí, hogy mi volt a szándéka a cilinderes urnak?

Kállay Jolán betörőjéhez.

*Oh én szerencsétlen! Muszáj volt
magának Kállay Jolánhoz betörni?
Aggszűhöz Agátha.*

HIREK.

Van-e Aradon lakbérzuzsora?

Arad, február 14.

Mint minden életmegtörlés, úgy a házigazda és lakó viszonya is elcsúszhat harccá kezd fejlődni.

Budapestben már komolyan beszélnek a lakók sztrájkjáról.

Aradon a februári házbérnegyed horribilis lakásbér emeléseiről és a legutóbbi közgyűlésen valószínűsített vihar tört ki, mint a háziurak elleni gyűlölet elfojtott haragja szabadult ki a zaj, mikor a polgármester a „lakásdrágaság” szót ajkaira vette.

Az építőiparosok szövetsége hivatalosan közölte, hogy Aradon lakásinség van. Inség van, mert nincs elég modern lakás a város az építési kedv fokozására adókedvezményeket biztosított.

Szóval a tulontulig elég szociális bajhoz Aradon is társult a lakáskérdés, amelynek sürgős megoldását követeli minden társadalmi réteg, mert a lakás alapfeltétele a városi élet elemi kellemségeinek.

A termelő emberiség keresetének egy nagy részét fordítja arra, hogy olyan lakásban élje le munkában eltöltött napjait, pihenje ki fáradalmait, mely lelki világának felel meg első sorban. A kedély egyensúlya az egyéniségnek megfelelő lakásnál kezdődik.

A bérkaszárnya lelket sorvasztó börtön, míg a kisváros egy lakásos házai legtöbb ember vágyainak valószínű utópiája.

Ezer és ezer szállal fűződik össze tehát életünk azzal a négy vagy nyolc és

tizenkét fallal, mely közé mint szentély közé menekülünk s melyről az angol azt mondja: hogy a házam a váram.

Amelyből azonban, hogy a szociális mozgalmak korának megfelelő műszió: használjunk, az óriási lakásbérekkel, kiemelnek. Elhiszük a háziuraknak, mert kisebb-nagyobb mértékben mindenki érzi, hogy a lakásbér emelése általános következménye az egész emberi szükséglet terén tapasztalható áremelkedésnek.

A lakók viszont azt mondják, hogy a háziurak éneke, illetve visszaéneke a lakásinséggel s az utóbbi évek építőipari pangását azért idézték elő, mintegy összeesküdvé a bérlők ellen, hogy lakászükkét s ennek folyományaként lakbérrelést teremtsenek.

Materiálista gondolkodású lap, a *Munka Szemléje*, írta ezt meg a fővárosi háziurairól.

Akarmelyik vélemény igazságát akarjuk megállapítani, ha nem csupán szavakkal, hanem tényekkel akarunk argumentálni, akkor rideg és megtéveszthetetlen igazságot, lehet, hogy megdöbbentő valóságot, beszélő számokra, lakás statisztikára támaszkodva dönthetünk csak.

Mint hogy a házigazda és lakó közti jogviszony nem a magánérdekek összeegyeztetése csupán, hanem feltétlenül kommunális érdek s feladat, ezért a városnak feladata és kötelessége pontos, igazságos és megfizethető lakás statisztika készítése.

A vízdíj kivétel alapján könnyen kimutatható, hogy például hány szoba van Aradon. De hogy e szobák miként csoportosulnak egy vagy több szobás lakásokká, azt senki sem tudná megmondani.

A mint joga van a közönségnek a piaci árak szabályozásába, mint joga van az államnak a munkaidő meghatározásába, sőt igen tekintélyes és komoly gazdasági irók szerint a munkabér minimum megállapításába is befolyt, úgy joga van a közönségnek a lakásbérek felszólása elcsúsztatásának tiltását.

De csak úgy, ha há statisztika alapján kitudja mutatni, hogy a sztrájkoknak nincs indokolt alapja.

Ha van, akkor ezt a kérdést is a kereslet és kínálat természetes játékanak nézőpontjából szabad csak elbírálni.

Jogai vannak a lakóknak, de nem csupán a háziurak helyzete sem.

Azért sürgősen készítessék a város statisztikát, mielőtt a lakásinség és lakbérzuzsora pusztító társadalmi hatása az aradi polgárok életét még jobban ekeseritené.

Statisztikával igaz hogy nem lehet még a házbért kifizetni, de sokat jelent az, ha egyrészt egy nagy társadalmi osztályt, esetleg az egész várost a föl tisztaíthatunk, vagy rá találunk a módra a melylyel a többé le nem tagadható bajon segíthetünk.

Tr.

— A házszabályrevízió. Budapesti tudósítónk jelenti: A képviselőház a jövő hét első napjaiban ülést fog tartani, melyen a legközelebbi ülés idejét és napirendjét fogják meghatározni. Valószínű, hogy első sorban a házszabályrevíziós indítvány kerül tárgyalásra.

— Emléktáblát Boczkó Dánielnek. Az *Aradi Közlöny* február 11-iki számában adta közre *Hirschl* Zsigmond lelkes felhívását, amelyben a február 8-iki események hűségese leírása kapcsán felhívja Arad polgárságát, hogy örökítse meg az

aradi utcai harc polgárhősének, Boczkó Dániel kormánybiztosnak emlékét is. Nem maradt pusztába hangzó szónak *Hirschl* figyelemre és megszívlelésre méltó nemes agitációja. Már a mai napon hírül adhatjuk, hogy rövid időn belül valóra válik a szózat és az utódok sietnek pótolni azt a mulasztást, melyet Arad szabadságküzdelmeinek tiszteletre és hálára méltó alakjával szemben elkövetett. *Mairovitz* Emil, a borossebesi márványtelep tulajdonosa felajánlotta, hogy a *Boczkó-emléktáblához a márvány anyagot ingyen adományozza* s ugyan ezen célra a *Hirschl* család husz koronát ajándékozott. Hiszszük, hogy most már csakhamar együtt lesz az összeg, mely az emlék elkészítésére szükséges s a város hatósága kezébe véve a mozgalom vezetését és szervezését rövid időn belül elkészítetteti azt, hogy hirdesse örök időkre az aradi polgárok egyik legnemesebb alakjának végtelen és önzetlen hazaszeretétét.

— A szintársulatok nyári állomása. *Maribázi* Miklós, a kecskeméti színház igazgatója érdekes beadványt nyújtott be *Festetics* Andor grófnak, a vidéki színház országos felügyelőjéhez. Azt kéri, hogy az elsőrendű társulatok nyári állomásait vegye ki a kultuszminiszter azok kerületéből s ossza be a másodrendű társulatok rajonjába. Az elsőrendű társulatok igazgatóit úgy kárpótolja, hogy azok téli állomásain építsen nyári színházakat, subvencionálja őket s a helyi hatóságokat is bírja rá a nyári színház előadások támogatására. Ezáltal az északi vidéki városokban a színház állandó állomása kérdését lehet megoldani.

— Darabontisztviselők a királyhoz. Budapesti tudósítónk jelenti: Egy estilap közlése szerint a volt darabontisztviselők egy fővárosi vendéglő külön szobájában értekezletet tartottak, amelyen *Abauj-Zemplén-, Szatmár-, Hajdúvármegyék* elbocsátott hivatalnokai ugyiszólva teljes számban megjelentek. Ott voltak: *Schmiedt* Rezső, *Amart* Béla volt főszolgabírók, *Debinszky* Béla volt csanádmezei főjegyző, *Szokoly* Dénes volt zemplénmezei főszolgabíró, *Bánfalvy* Gyula volt szatmármezei főszolgabíró, *Tónagy* Ödön, *Fenyves* Adolf, *Szabó* Emér, *Sartoris* Alfréd, *Fejes* Mihály, *Mészáros* Pál, *Püzeséry* Emil, *Heincz* János, *Gyulaffy* Gyula, *Szabó* Sándor, *Garami* Aladár, *Almási* Kálmán, *Pap* Gyula, *Wilhelm* Frigyes, volt megyei tisztviselők. A gyűlés célja szomorú anyagi helyzetük javítása volt. Igazságtalan dolognak mondták, hogy míg a volt *Fejérváry* kormány tagjai, a királyi biztosok és főispánok horribilis nyugdíjakat és kegydíjakat élveznek, addig nekik egy csekély végkielégítéssel tömték be a szájukat, holott vesztélyes szolgálatukért külön elbánást érdemeltek volna. Elhatározták, hogy memorandumot nyújtanak be *Fejérváry* Géza utján a királyhoz, akit arra kérnek, utasítsa a kormányt, hogy csoportok szerint segítyezze őket, vagy pedig adjon nekik állami alkalmazást. A memorandumot küldöttség útján viszik *Fejérváry* báróhoz.

— Halálozás. Özv. *Moskovits* Emanuella született *Deutsch* Karolina urnő Nagyváradon meghalt. Az özvegyben *Molnár* Antal debreceni bankigazgató édesanyját, ennek neje, született *Ottenberg* Irma pedig anyósát gyászolja.

— A horvát bán a királynál. A király ma *Rauch* báró horvát bánt délelőtt 11 órakor *Schönbrunnban* kihallgatáson fogadta.

— Kereskedők és iparosok az adókiadó bizottságokban. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés az adókiadó bizottságnak külsőben levő összeállítására alkalmából felterjesztésben fordult *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek, a kereskedőknek és iparosoknak az adókiadó bizottságokban való arányos képviselése tárgyában. *Wekerle* Sándor most közölte az egyesülettel, hogy fölívta a pénzügyigazgatókat, hogy az adókiadó bizottságokra vonatkozó javaslatoknál különös figyelemmel legyenek arra, hogy a bizottsági tagok felerésben a kereskedők és iparosok közül legyenek kinevezettek.

— Kémek a szociálista pártnak. A szociáldemokrata párt organuma, a „Népszava“ tegnap számában figyelmeztetést tett közzé, hogy *Kardos* Jakab és *Szalai* Oszkár a belügyminisztérium szolgálatában állanak. A meggyanúsítottak nyilatkozatot adtak ki, amelyben alaptalan rágalomnak minősítették a lap híresztelését. A Népszava erre mai számában három aktát tesz közzé és azt állítja, hogy azokat a kereskedelemügyi minisztérium és az államvasutak igazgatósága állította ki. Az első aktát a kereskedelemügyi minisztérium intézte a Máv. igazgatóságához és vasuti szabadjegyet kért kiállítani *Kardos* Jakab részére. A második akta a vasutigazgatóság értesítése, hogy a szabadjegyet kiállította. A harmadik akta *Szalai* Oszkár-ra vonatkozik, akinek számára a külföldre is érvényes szövetkezési vasutjegy kiállítását kérte a kereskedelemügyi minisztérium. Ma este a belügyminisztérium hivatalosan kijelenti, hogy az egész közlemény elejétől-végig valótlán és a *közvetett akták hamisítványok*. Nem igaz, hogy *Kardos* és *Szalai* a belügyminisztérium szolgálatában állanak, a két egyen a belügyminisztériummal semmiféle összeköttetésben nem volt, attól sem megolvasást nem kapott. A Népszava által közölt átiratot a kereskedelemügyi miniszter sohasem írta a Máv. igazgatóságához, az átiratok hamisítványok.

— Társasvacsora Hunyadi József tiszteletére. Az aradi Nemzeti Színház kiváló tagja 30 éves jubileumának ünneplésére alakult rendező bizottság ma ülést tartott és abban állapodott meg, hogy az ünnepélyes színelőadás után, a jubiléus tiszteletére, a Központi Szálló éttermében bankettet rendeznek. Egy teríték ára négy korona. A bizottság az aláírási leveket holnap fogja kibocsátani és köröztetni, egy iv azonban állandóan a színházi pénztárnál lesz, ahol a banketten részt venni kívánóknak előjegyezhetnek.

— A dánosi rablógyilkosság. *Budapestről* jelentik: Nyolcadik hónapja már, hogy egy kóbor cigánycsapat a dánosi csárdát kirabolta és felgyújtotta, valamint rémes kegyetlenséggel legyilkolta a csárda összes lakóit. A csendőrség heteken át tartó izgalmas hajszá után végre letartóztatta azt a tizenhét cigányt és cigánynevet, akik a rablógyilkosság állítólagos tettesei. *Aczél*, a pestvidéki törvényszék vizsgálóbírója már karácsonykor befejezte ez ügyben a vizsgálatot, amely szenzációs eredményre vezetett. De eára a cigányok konok tagadásának, elegendő bizonyíték gyűlt egybe. Két szemtanu vallott ellenük, de ezenkívül az összes bűnjelket is megtalálták náluk. Gál, a pestvidéki ügyészség vezetője, a vizsgálat adatainak alapján ma készült el a vádirattal. A több mint negyven oldal terjedelmű ügyész vádirat erőszakos nem közlés, gyújtogatás, gyilkosság és rablás büntetével vádolja a cigányokat. Ha a hivatalból kirendelt védők a vádirat ellen nem éneket kifogással, úgy márciusban már megtartható is lesz a fő tárgyalás.

— A kereskedelmi egyesületek és a vasárnapi munkaszünet. A miskolci kereskedelmi testület felhívást intézett az összes kereskedelmi tes-

tületekhez és kamarákhoz, így az aradihoz is, hogy a vasárnapi munkaszünet jelenlegi rendelkezései érvényben tartása mellett állást foglaljanak. E célból Budapesten e hó végén kongresszust óhajtna tartani. A kongresszus kimondaná, — szerinte — hogy 1. keresztessék meg a szakkormány az iránt, hogy mielőtt a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvényt a Ház elé terjesztené, a megfelelő javaslat véleményezés végett az ország összes kereskedelmi testületének és kamaráinak megküldésük; 2. állásfoglalás — a nennyiben a beérkezett egybehangzó válaszokból is azt látjuk — az eddigi vasárnap d. e. 10 óráig biztosított munkaszabadság fentartásáért. E hó 15 ig lehet jelentkezni a kongresszusra. A győri kamara, de meg a győri kereskedelmi egyesületek, amelyek tudvalevőleg a teljes vasárnapi munkaszünet mellett foglaltak állást, ellenzik a kongresszust. De az ország számos kamarája és kereskedelmi egyesületei, így az aradi is ellenkező véleményen vannak s így alighanem kontra kongresszus lesz a miskolci kezdeményezéssel szemben.

— Munkások vasárnapja. Az aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap, 1908. évi február hó 16-án délután 4 órakor a Weitzer János utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — Műsor: 1. Kuruc álom. Melodráma, előadja: *Bittner* Béla jégballgató. Zenével kísérik: *Pavletty* János, *Kiss* Gyula, *Körössy* Sándor, *Rosa* Iván, *Zalay* Sándor, *Jeckler* Lajos és *Nemessy* István. 2. Szavaltat. Előadja: *Róna* Emér. 3. Szakelőadás. „A szocializmus a színműrodalomban.“ Előadja: *Radó* Károly dr. ügyvéd. A belépés díjtalan; a terembe csakis felnőttek léphetnek be. Az előadás 4 órakor kezdődik. A legközelebbi szakelőadás február 23-án lesz.

— A lélegző szervek hurutjainál (influenzáknál), melyek főképpen az idén egyes vidékeken járványoszerűleg lépnek fel, nagyon ajánlatos egy alkalikus (égyéves) savanyuvizhez fordulni. Ilyen esetekben az orvosok előszeretettel a természetes *Krondorfi savanyuvizet* rendelik, amely — meleg tejjel vegyítve — különösen nyálkaoldóan hat és azért nagyon ajánlatos azt főképp gyermekeknek alkalmazni.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. *Likör* aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

Elmaradt vendégszereplés.

Szozer Ilonka vendégszereplése elmarad, mert *Mészáros* operaházi igazgató nem adott neki szabadságot. *Mészáros* olyan, mint a sanda *mészáros*. *Szozer* felé néz és a vasutas szövetségre ül.

MULATSÁGOK.

A vasutasok művészestélye.

(*Szozer* Ilonka nem jöhet.)

Kelietlenül meglepetésben részesült a vasutas szövetség művészestélyének rendező bizottsága. Ma este táviratot kapott, amelyben *Szozer* Ilonka bejelenti, hogy legnagyobb sajnálatára nem vehet részt a holnapi estélyen. A művésznő távirata így hangzik:

Az igazgatótól szombatra lehetetlen szabadságot kapnom, kérem 29-re vagy elsejére elhalasztani, végtelenül sajnálom, mindent elkövettem.

Üdvözlettel *Szozer*.

A rendező-bizottság mindent elkövetett, hogy *Mészáros* operaházi igazgatót *Szozer* felmentésére rábírsa, ami sikertelen volt.

Hogy azonban a művész-estély színvonala ezáltal csorbát ne szenvedjen, a rendező-bizottságnak sikerült *Wlassák* Vilma művésznőt, az aradi Nemzeti Színház kitűnő opera-énekesnőjét az estélyen való közreműködésre megnyerni, ki magas színvonalon álló hangverseny-programmal fog szerepelni. Ezenkívül az eddigi műsort *Bene* Ilonka urhölgy és *Szilágyi* Gyula zenetanár négykezes zongoraszámaival kibővítette a rendezőség. Tekintettel a jótékony célra, hisszük, hogy a közönség elnézéssel lesz az elháríthatatlanul közbejött műsorváltással szemben s az eddig megnyilatkozott nagy érdeklődés ezáltal nem fog csappanni.

A rendezőség mindent elkövet, hogy a mulatság az idei farsang legsikerültebb mulatsága legyen.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A *Kardos* tata cukorbeteg? *Budapesti* tudósítónk jelenti: A viz alá merült *Kardos* bank vezér-, al- és vicedirektora az ügyészség fogházában várják a vádtanács dö tését, amely fogvatartásuk, vagy szabadságra való helyezésük felett fog intézkedni. A vádtanács valószínűleg holnap fog határozni, előreláthatólag a vizsgálati fogság fentartása mellett. Ma senki sem háborgatta őket, kivéve *Kardos* Lipótot, az öreget, aki állítólag cukorbeteg és kórházi ápolásra van szüksége. Délelőtt tíz órakor vezette föl egy fogházór az öreget az orvosi vizsgálatra. Cammogva, lomhán totyogott végig a folyosón a bank-tata, egyik karján prémes bundával, a másik karján a fegyveres bűtönörrel. Közel fél óra hosszáig vizsgálta *Minnich* Károly törvényszéki orvos. A vizsgálat befejezése után egy újságíró előtt *Minnich* dr. a következőket mondotta: A most megejtett vizsgálatnak egyelőre nincsen pozitív eredménye. Csak a kémiai vizsgálat után, holnap győződhetek meg arról, hogy *Kardos* Lipót csakugyan cukorbeteg-e? Az eredményről ugyancsak holnap írásbeli jelentést és indítványt terjeszték a vádtanács elé, amely a véleményemnek megfelelően fog döntenit, hogy *Kardos* Lipótot az ügyészség fogházában, vagy a rabkórházban őrizték e. Az orvosi vizsgálat befejezése után *Kardos* Lipót engedélyt kért *Minnich* dr. től, hogy a fogházban időöltés céljából, égetett cukrot szopogathasson. Az orvos, tekintettel arra, hogy az öreg cukorbeteg-nyanus, egyelőre nem engedte meg a kívánság teljesítését. Talán holnap, ha kiderül, hogy nem beteg, kap majd cukrot — fogházzal, vagy kórházal cukor nélkül.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 14.

Az utólag enyhére fordult időjárás a tavasz közeledtét sejteti, noha ettől (hivatalos első napjától) még több mint egy hónap választ el bennünket.

Az erejét vesztő tél ilyenformán jótékony hatással van a hótakaróval alig borított vetésekre.

A gabonaüzlet irányzata lanyha. Különösen a ma esti zárlat határidő árfolyamai estek feltűnően.

A mai piacon elkelt:

5—600 mm. buza 10.90—11.10

6—700 mm. tengeri 6.15—6.20

Névleges jegyzés:

Rozs 10.—

Pécskai Takarékpénztár Részvénytársaság.

Meghívás

a Pécskai Takarékpénztár Részvénytársaság XX. évi rendes közgyűlésére,

mely 1908. évi február hó 23-án délelőtt 10 órakor a takarékpénztár helyiségében fog megtartatni.

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. A jegyzőkönyvet hitelesítő 2 részvényes választása.
 2. Az igazgatóság jelentése az 1907. üzletéről, a mérleg megállapítása és az igazgatóság javaslatának tárgyalása a tiszta nyereség felosztására nézve.
 3. A felügyelő-bizottság jelentése az 1907. évről. A felmentvény megszavazása.
 4. Az alapszabályok 1—80. §-ának megváltoztatása.
 5. Netaláni indítványok.
- Magyarország, 1908. évi február hó 2.

Az igazgatóság.

Jegyzet: (Alapszabály 45. §-a.) Közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényesek bírnak, kik részvényeiket még le nem járt szelvényekkel együtt, esetleg az azokról szóló átvételi elismervényt legkésőbb a közgyűlést megelőző napig az intézet pénztáránál térítvény mellett letéteményezik

Mérleg-számla 1907. december 31.

Tartozik.

Követel.

VAGYON	Kor.	f.	Kor.	f.	TEHER	Kor.	f.	Kor.	f.
Pénztár készlet			71407	25	Részvénytőke			300000	—
Leszámított váltók			1202809	02	Tartalékalap*			55070	60
Kamatkozó jelz. kölcsönök	301161	—			Takarékpénztári betétek			1209112	94
Amortizációs jelz. kölcsönök	74095	87	375256	87	Pénztári letétek			651	96
Értékpapir előleg kölcsönök			31271	—	Viszont leszám. váltók az Osztrák-magyar-banknál			48130	—
Folyó-számla kölcsönök			12241	72	Átruházott jelzálogos kölcsönök			77922	37
Saját értékpapírok:					Fel nem vett osztalékok:				
4200 K. n. é. 4% Magyar korona járadék à 92 K.	3864	—			1904. évről fel nem vett osztalék		6		
20,000 K. n. é. 4½% Magyar tkpt. közp. jelz. levél à 99 K.	19800	—			1905. " " " " " "		18		
10 drb. 1000 K. n. é. Magyar tkpt. közp. jelzálog részvény à 1045 K.	10450	—			1906. " " " " " "		56		80
Különféle értékpapírok és sorsjegyek	1042	80			Átmeneti tételek:				
Ezek függő kamatai 1907. december 31-ig	832	—	35988	80	Előre felvett váltó kamatok	22810	42		
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			6935	55	Előre felvett jelz. kamatok	7945	45		
Fő-ut 180. sz. intézeti ház			16047	76	Be nem fizetett betét kamat adó	2314	59	33070	46
Leltár	1155	26			Nyereség:				
értékvesztésre	355	26	800	—	Nyereség áthozat 1906. évről ...	1031	21		
					1907. évi tiszta nyereség ...	27688	43	28719	64
			1752757	97					
					*A tartalékalap az ideit dotációval 60,000 K emelkedik.			1752757	97

M.-Pécskán, 1907. évi december hó 31.

A könyvelésért:

Reiner Adolf, s. k.
titkár, főkönyvelő.

Jelen mérleg-számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és azt mindenben helyesnek és rendben levőnek találtuk.

M.-Pécskán, 1908. évi február hó 2-án.

Az igazgatóság:

Burger Jakab s. k., **Éliás Adolf s. k.,** **Dr. Friedmann József s. k.,** **Rosenfeld Károly s. k.,**
Dózsa Dezső s. k., **Langfelder Mór s. k.,** **Povársay Soma s. k.,** **Szomoru István s. k.,**
igazgatók. f. b. tagok.

A felügyelő bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Mint a Pécskai takarékpénztár részvénytársaság ügykezelésének ellenőrzésével megbízottak, van szerencsénk jelentésünket a lefolyt 1907. évre vonatkozólag a következőkben előterjeszteni:

A társaság ügykezelését állandó figyelemmel kísértük, könyveit, pénztár és értékpapir készletét több ízben megvizsgáltuk és azokat mindenkor a kereskedelmi törvény és az intézet alapszabályaiában foglalt kivá almaknak megfelelően vezetve, rendben levőnek találtuk.

A december hó 31-én eszközölt tételes leltározás jelenlétünkben

és közreműködésünk mellett ment végbe, melynek alapján megnyugvással jelenthetjük a t. közgyűlésnek, hogy a mérleg vagyon és teher tételei a valóságnak és a tényleges állapotnak megfelelő összegekben lettek beállítva.

Az igazgatóságnak, a mérlegszámlán kitüntetett 28719 k. 64 fill. tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatához a magunk részéről hozzájárulunk, annak elfogadását javasoljuk és kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1907. üzletévre úgy az igazgatóság, mint az alólirt felügyelő-bizottság részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

M.-Pécskán, 1908. február hó 2-án.

A Pécskai Takarékpénztár Részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Dr. Friedmann József s. k. **Rosenfeld Károly s. k.** **Povársay Soma s. k.** **Szomoru István s. k.**

Névjegyek
 Báli meghívók
 Esküvői meghívók
 Belépti jegyek

nagy választékban és mér-
 sékelt árban kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

● Szigoruan szabott árak. **Uj üzlet!** Külön pósta osztály. ●

Arad város és Aradmegye

...nagyérdemű közönségét tisztelettel értesitem, miszerint

cipő-üzletemet

amely a hirneves váci Kobrak cipőgyár gyártmányainak
 kizárólagos elárusításával fog foglalkozni,

Atzél Péter-utca 1. sz. alatt

az Aradi Első Takarékpénztár épületében

folyó hó 15-én szombaton megnyitom.

Kiváló tisztelettel.

LÁNYI MARCZELL.

967

● Mérték utáni rendelések. **Uj üzlet!** Telefon szám 429. ●

Városi hirdetmények.

2001—908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszterem 8055—908. számú rendeletére közzhírré teszem, hogy a canadai kormányának rendelkezése folytán a Canadába való kivándorlást a m. kir. Belügyminiszter a kivándorlásról szóló 1903. évi IV. t. c. 5. §-ában megadott felhatalmazás alapján egyelőre beállította.

Arad, 1908. évi február hó 5-én.

Sarlot,
főkapitány.

Hirdetmény.

Ezennel közzhírré tesszük, hogy azoknak, akik a bevárosban, Sarkad, Erzsébet, Sága és Poltura külvárosokban laknak a kamarási, azoknak pedig, akik Gáj külvárosban és a tanyákon laknak a gáji alkapitányi hivatalnál kell bejelenteni, hogy hány darab sertést, vagy juhot kívánnak a folyó évben a városi legelőre bocsájtani.

A bejelentésre a folyó évi február hó 11., 12., 13., 14., 15., 16., 18., 19. és 20. napjait tűzzük ki határidőül, amelyen túl bejelentések nem fogadhatók el.

A bejelentések alkalmával lesznek kiállítva a juhokra nézve a kötelezvények a legeltetési díjak ama fele részére, amelyek nem a legeőre bocsájtás előtt, hanem folyó évi augusztus hó 20-ig fizethetők le.

A legelőre bocsájtás napja később lesz meghatározva és közzhírré téve.

A városi tanács.

3325—1908.

Hirdetmény.

A gazdasági munkás és cselédségély pénztár járulékaikról szerkesztett 1908. évi kivetési lajstrom azzal tétetik folyó évi február hó 15-én kezdődő 8 napi közszemlére, hogy azt az érdekelt munkaadók betekinthezik és a sérelmes kivétel ellen írásbeli kifogásaikat a közszemlére tétel deteltétől számított 15 nap alatt az adóügyi tanácsnoknál beadhatják.

Felhívjuk továbbá az illetőket, hogy az összeírás befejezte után szolgálatba fogadott új cselédeket a szolgálatba lépés napjától számított 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett az adóügyi osztálynál annál inkább bejelentse, mert baleset esetén csak oly cselédek után tarthat igényt a munkaadó a 8. §-ban biztosított segélyre, akik szabályszerűen bejelentvén a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Miről az érdekelt munkaadókat azzal értesítjük, hogy minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási díjat a városi pénztárnál haladéktalanul lefizessék, mert a segélypénztár csak akkor köteles a munkaadónak e címen felszámítható költségeket megtéríteni, ha az a cseléd, kit baleset ért, az összeírás lajstromba felvételét s utána a díj esedékességkor vagy a baleset előtt legalább 30 nappal tényleg befizetve lett.

Arad, 1908. évi február hó 7.

A városi tanács.

3312—1908. sz.

Hirdetmény.

Az 1908. évi január hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 4 darab ívét az általam jövedékről szóló 1899. XXV. t. c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1908. évi február hó 17-től számított 6 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségél közszemlére áll-

zal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltet, névszerint Szegfű Manó, Polonyi János, Kulpin Márkusz, Schulik Lajos, kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthezik, hanem az azokban ki-tüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségél észrevételeket.

Arad, 1908. évi február hó 7-én.

A városi tanács.

Az 1902. évi versenyi ipar és gazdasági kiállításon és az 1904. évi zankól ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel, kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELNŐ DÉLNAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos áramra berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
újabb rendszer szerint
készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagysá-
gban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vétetnek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz-
közöltenek.

Bővebbi felvilágosítá-
ással és költségvetéssel
szívesen szolgálunk.

az 1896. évi kiállításon
A nagy millenniumi érem-
mel kitüntetve.

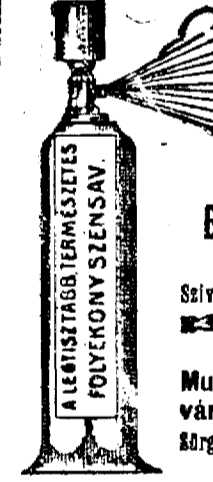
MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

== SZÉNSAV-MŰVEK ==

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bár-
mily mennyiségű természetes vegyileg
legtisztább folyékony

Szénsavat
a világhírű buziásfürdői szénsavforrá-
sokból szikvizgyártáshoz, vendéglősök-
nek és egyéb ipari célokra.
Úszó nem tévesztendő mesterképe-
sen előállított, kiváló kiadós szén-
savval.

Megbízható, szigorúan leikilomertus kiszolgálás!
Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek
1/2 és 1/4 literes üvegekben.
Sziv-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.
Elsőrendű asztali víz.
Felvilágosítással készségesen szolgálunk
**Muschong-Buziásfürdői szénsavművek és ás-
ványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.**
Sörgőnyezim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.
Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni,
hogy a mai naptól kezdve a konopi állomáson

I. osztályú bükk hasáb
I. „ „ tölgy dorong
I. „ „ bükk dorong
és tölgy hasáb fát

vaggon számra, valamint nagyobb mennyiségben a leg-
jutányosabb áron szállítjuk.

Kádár, Braun és Böhm.

Megrendelések és bővebb felvilágosítással szolgál:
Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

590/1908 szám.

Hirdetmény.

Ezennel közzhírré teszem, hogy mindazon állítás kötelesek, honvéd-
ségi és közöshadseregbeli katonák,
akik állítási kötelezettségüknek ele-
get nem tettek, illetőleg a behívási
parancsnak nem engedelmességek
és ennél fogva 1907 évi december
hó 2-ig szökevényeknek nyilvánít-
tattak, az Ő császári és apostoli
királyi Felség által engedélyezett
közkegyelemben részesülhetnek, ha
ezen kegyelemben való részesíté-
süket véget legkésőbb 1909 évi
december hó 1-ig a tartózkodási
helyükhöz legközelebb eső járási
tiszttviselőnél (városokban a katoná-
ügyi osztály-nál, járásokban a szol-
gábirói hivatalnál) jelentkeznek.
Arad, 1908 évi január hó 10-én.

A városi tanács.

Telefon 590. 385

Diamant Ferenc

elektrotechnikai üzlete
Arad. Atzél Péter utca 2.,
a színház főbejárataival szemben. Bo-
hus-udvarban.
Villanyvilágítási, erőátvitel,
telefon és csengő berende-
zés és javításokat szak-
szerűen és legolcsóbban
végzem. Gáz- és villanycsillárok
legmodernebb kivitelben.
Továbbá Auerégők, hengerek,
villanykörték, lámpaszekerek, tulipánok,
gyöngyrottyok, arnyók és
szerelési anyagok legjobb minő-
ségben gyári árakban kaphatók.

Könyvkötészetünkben

**egy ügyes fiu
tanulónak**

fizetéssel
felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szőlőbirtokosok figyalmébe!

Nagyobb mennyiségű 2
éves, száraz, tölgy

SZŐLLŐKARÓ

2 méter hosszban
olcsón eladó.

Megtekinthető raktárban.
Kivánatra árajánlattal szolgál:
Kornis Ármin
fa- és szénkereskedő 937
Arad, Atzél Péter-u. 1.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A Kinek

Ismerettség híján

házastársra,
nevelőre,
fiúnevelőre,
kötényvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
trodaszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

butort,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
zabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

bérbeadni kíván

birtokeket,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

mindeneket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbán ér csóit, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Szalonnát,

zsírt, füstölt husokat és minden
hentesárut napi áron ajánl Garai
Károly Aradon, Boczkó-utca 2.
szám. 51

Kiadó egész emeletből álló

elegáns, kényelmes uri lakás má-
jus elsőtől Szent László-utca 5. —
Ugyanott elegánsan bútorozott ké-
nyelmes utcai szoba kiadó. 953

Ügyvédi naplók

és főkönyvek rendkívül finom erős
papírból egész vászon kötésben bőr
sarokkal 500 oldal tartalommal
24 kor. Kaphatók Ingusz I. és Fia.
Könyv és papirkereskedés. 201

Egy jó karban levő

üzletberendezés eladó Schreiber
Hermannál, Ménesen. 960

Rongált dobozu

levélpapírokat minden elfogadható
árban árusítok ki. **Kerpel Izsó**
könyv-, zenemű- és papirkereske-
dése, Arad. 212

Kisebb

háza

a belváros közelében
**megvételre ke-
restetik.**

Ajánlatok „Ház“
jeligével a kiadóhi-
vatalba kéretnek.

BRAUN EDE tüzifaraktára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tüzifa első osztályu bükk hasáb

„ „ „ cser hasáb

„ „ „ bükk dorong

„ „ „ tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

375

Tisztelettel
BRAUN EDE.

Jegyzői
írnokot
keresek,

ki a román nyelvet is beszéli,
azonnali belépésre. Fizetése
havi 40 korona és mosás — ág-
neműn — kívül teljes ellátás s
szorgalomhoz mért mellékjő-
vedelem.

Szöllősy,
jegyző.

965

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Vasuti fuvardíjak reklamálását

léptettem a nagyközönség szolgálatában
életbe, amely helyi újítás következtében
senki sem lesz kénytelen a vasuti szállí-
tásokkal kapcsolatos vasuti fuvardíjvize-
szatörítések iránti igényével idegenbe
fordulni, mert minden efajta megbízatást
gyorsan, kifogástalan szakértelemmel és
mérésélt díjazás ellenében elvállalok.

Hangsúlyoznom kell ez alkalommal,
hogy különösen a határidő biztosításnál a
felszólamlások csak sáros időn belül ve-
tettek figyelembe, miért is kérem az ér-
dekelteket, hogy a vonatkozó okmányokat
hozzám ideje során benyújtani szivesked-
jenek.

Arad, 1908. február 11-én.

Kitünő tisztelettel

RUBINSTEIN MÓR

szállító és bizományos

Arad, Minorita-palota.

Megyel telefon 188. szám. 926

Ügynököket

keres magas jutalék mellett egy
30 év óta fennálló elsőrendű
fa roletta gyár

C. Klemt, Braunau i. B.

az ő 6-szor kitüntetett, nap-
védő, védőfalak és roletta gyárt-
mányai terjesztéséhez. 2507

Köhögés!

Aki

szereit az egészségét, meggátolja a
köhögést.

5245 közjegyzőleg hitelesített
bizonyítvány igazolja, hogy
feltétlen eredményes a

Kaiser-féle

mell-karamella

(A három fenyővel.)

használata. Orvosiilag ajánlva és meg-
vizsgálva köhögés, rekedtség
vagy katarus, elnyálkásodás,
erős dohányzás folytán beál-
lott hurut és görcsös köhögé-
sek ellen. 379

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen, Ha-
jós Árpád és Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárban Aradon, Zombory János
és a „Szent Háromság“ gyógyszer-tára-
ban Uj-Szent-Annán, Szokoly Sándor
„Iris“ gyógyszer-tárban Lippa, Krausz
Elemér gyógyszer-tárban Glogovátz
és Teffert Károly gyógyszer-tárban
Ekleen.

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és szines nagy raktár!

FEHÉR KIRAKATOK!

December hó végén érkezett hatalmas küldemény cérnavászon egy részét kirakatunkban köz-
szemlére tettük ki.

Nagymérvű elővásárlásaink folytán azon helyzetben vagyunk, hogy elsőrendű rumburgi, fi-
nom irlandi, paplan és alsó lepedőre való tiszta cérnavásznainkat még egy rövid ideig a tavalyi olcsó áron szolgálhatjuk.

Felhívjuk tehát a n. é. közönséget, hogy e ritka alkalmat felhasználva bevásárlásaival
bennünket mielőbb felkeresni méltóztassék.

Kelengye beszerzésénél ajánljuk nagy raktárunkat kész női fehéreneműekben, u. m.: női ingek,
ágyneműek, corsetták, Schroll-árak, fehér és szines asztalneműek. Különleges választék sveici himzések, cérnacsipkék és kézi-
munka slingelésekben.

Cérna és pamutvászon-maradékok a legfinomabb minőségben meglepő olcsó áron.
2—6 méteres maradékok kaphatók.

Tengersok himzésmaradék féláron!

Kiváló tisztelettel

Rosenblüh H. és Társa.

391

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és szines nagy raktár!

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és szines nagy raktár!

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és szines nagy raktár!

„VICTORIA“ takaré- és hitelintézet mint részvénytársaság ARADON.

Meghívás!

Az intézet alapszabályainak 17. §-a értelmében az intézet helyiségében Aradon, (József főherceg-ut 2. sz. a.)
1908. évi február hó 23-ik napján délelőtt 10 órakor megtartandó

XX. évi rendes közgyűlésre

a t. részvényes urak tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1907. évi zármérleg megállapítása.
 2. A tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
 3. Jelenléti jegyek értékének a megállapítása 1908. évre.
 4. Két igazgatósági tagnak megválasztása.
- A személyesen vagy meghatalmazott által a közgyűlésen

részvenni óhajtó t. részvényesek ezennel felkéretnek, miszerint az alapszabályok 22. §-a értelmében a közgyűléshez való részvételüket és illetve megbizotti minőségüket az igazgatóságnál a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelenteni sziveskedjenek.

Arad, 1908. évi február hó 13-án.

Az igazgatóság.

Mérleg- és vagyonkimutatás.

Vagyon.	Korona	fill.	Korona	fill.	Teljes.	Korona	fill.	Korona	fill.
Készpénz			179490	74	Alaptőke:				
Giro-számlán és más pénzintézeteknél			35186	31	6000 darab részvény á K. 200.—			1200000	
Leszámított váltók álladéka			8362509	89	Tartalékalap	906696			
Jelzálog-kölcsönök			1450003		Külön tartalékalap	15000		921696	
Előlegek értékpapírokra			30955		Nyugdíjalap			111569	40
Értékpapír-tárca:					Takarékpénztári betétek			6003705	87
500.000 K. n. é. „Pesti Hazai Első Tkp. egyes.“ 4% közs. kötv. á K. 93.—	465000				Pénztári letétek			28542	08
100.000 K. n. é. „Egyesült bpesti főv. Tkp-tár“ 4 1/2% záloglevél á K. 98.—	98000				Visszleszámított váltók			2676406	50
25.000 K. n. é. „Hazai Bank r. t.“ 4 1/2% kam. kötvény ... á K. 98.—	24500				Betét kamatadó			13827	87
20 darab „Osztrák-magyar Bank“ részvény á K. 1770.—	35400				Fel nem vett osztalék			3072	
100 drb. „Ustredni banka ceskych sporitelen“ részvény á K. 410.—	41000				Hitelezők			5746	43
50 drb. „Magy. pénzintézetek közp. hitelbankja“ részvény á K. 1025.—	51250				Előre felvett kamatok			113413	15
Különbféle pénzintézetek és vállalatok részvényei... ..	60590		775740		Nyereség-áthozat 1906. évről	8147	14		
Folyó-számla			113186		Tiszta nyereség	177419	59	185566	73
Intézeti ház és más ingatlan vagyon			281980	16					
Irodai felszerelés	9179	89							
leírás után	9179	99	8261	90					
Adósok			20116	73					
Hátralékos kamatok			6116	30					
			11263546	03				11263546	03

Arad, 1907. december hó 31-én.

Dr. Oncu Miklós, s. k.
vezérigazgató.

Raicu Sebő, s. k.
titkár-cégvezető.

Moldovan János, s. k.
könyvelő.

Az igazgatóság:

Veliciu Mihály, s. k.
elnök.

Ciorogariu R., s. k.
alelnök.

Mangra Vazul, s. k.

Trutia P., s. k.

Dr. Ciacian M., s. k.

Vatianu T., s. k.

Popoviciu György, s. k.

Dr. Demian A., s. k.

A felügyelő-bizottság:

A fenti számlát megvizsgálva, helyesnek találta:

Marcu M., s. k.

Dr. Ispravnic S., s. k.

Fejér György, s. k.
elnök.

Secula A., s. k.

Dr. Ardelean C., s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény 195. §-a és az intézeti alapszabályok rendelkezéséhez képest, a lefolyt 1907. üzleti-év folyamán több ülést tartottunk, ellenőrizve az ügyvezetés menetét, s úgy az anya-, valamint a kisjenői fiókintézet pénztárát megvizsgálván, azt, valamint a könyvek vezetését és az ügykezelést a legnagyobb rendben találtuk.

Az 1907. üzletévről szóló mérleget, veszteség- és nyereség-számlát, az intézetnél vezetett fő- és segédkönyvekkel összehasonlítva, helyesnek találtuk.

Ezek után az igazgatóság által az 1907. évi 185.566 korona és 73 fillért kitevő tiszta nyereségnek mikénti felosztásáról előterjesztett indítványát, valamint egyéb javaslatait is ma-gunkévá tesszük s azt elfogadás végett a t. közgyűlésnek is ajánljuk.

Egyben kérjük a t. közgyűlést, miszerint az 1907. évi működésre, úgy az igazgatóság, mint a felügyelő-bizottság részére a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1908. évi február hó 13-án.

A felügyelő-bizottság:

Marcu Miklós, s. k.

Dr. Ispravnic S., s. k.

Fejér György, s. k.
elnök.

Secula Axente, s. k.

Dr. Ardelean Cornel, s. k.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.

Mérleg-számla 1907. évről.

Vagyon.

Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár álladék			507.888	55	Alaptőke:				
Váltó-tárca álladék			12,706.838	43	5000 drb. 400 koronás részvényben			2.000.000	
Folyó számlai adósok:					Tartalékalap			1.794.649	61
értékpapirokkal és jelzálog biztosítékkal fedezve	7,087.357	63			*Uj részvények befizetése			3.500.000	
törvényhatóságoknál, részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél fedezet mellett	1,609.995	81	8.697.353	44	Betétek			14,317.715	27
Jelzálog kölcsönök			4,972.370	67	Hitelezők			1,138.096	60
Előlegek értékpapírokra			185.084		Visszleszámított váltók			4,185.670	52
Más intézeteknél elhelyezett tőkék			505.878	91	Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára átrubázott jelz. kölcsönök			855.547	38
*Saját értékpapírok			630.112		Be nem fizetett betét kamat adó			29.670	73
Ingatlan vagyon			90.000		Előre felvett kamatok			201.567	99
Felszerelések	17.908	21			Föl nem vett osztalék			60	
10% leírás	1.792	22	16.115	99	Nyeremény egyenleg			301.715	59
Hátralékos kamatok			13.051	70					
			28,324.693	69				28,324.693	69

* Ebből állampapírok és záloglevelek 533.400 korona.

* Az év végén fizetett be.

Kelt Aradon, 1907. évi december hó 31-én.

Heinrich Sándor, s. k.
vezérigazgató.

Földes Soma, s. k.
főkönyvvezető.

Az igazgatóság:

Urbán Iván, s. k.
elnök.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
elnök.

Gróf Breda Victor, s. k. **Nachtnébel Ödön, s. k.**
Fábián László, s. k. **Purgly János, s. k.**
Friebeisz Miklós, s. k. **Salacz Gyula, s. k.**
Hogedüs László, s. k. **Szalay Antal, s. k.**
Vásárhelyi László, s. k.
tagok.

Daniel Endre, s. k.
felügyelő biz. tag

Szathmáry János, s. k.
felügyelő biz. tag.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése a tizennyolcadik rendes közgyűléshez.

Tisztelt Közgyűlés!

Van szerencsénk az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnak 1907. évi mérlegére vonatkozólag a keresk. törvény 195. §-a és a társulati alapszabályok 83. §-a értelmében jelentésünket a következőkben terjeszteni elő.

A társulat vagyonkezelését, valamint a könyveléseket úgy az anyaintézetnél, valamint a fiókintézeteknél az elmúlt évben többször tüzetesen megvizsgáltuk s ennek alapján jelenthetjük, hogy úgy az ügykezelést, valamint a könyvelést mindenkor rendben levőnek és úgy a keresk. törvény, mint az alapszabályok intézkedéseinek teljesen megfelelőknek találtuk.

Jelenthetjük továbbá, hogy az igazgatóság részéről elénkbe terjesztett mérleget, továbbá a veszteség- és nyereség számlát behatóan megvizsgáltuk, az egyes könyvekkel összehasonlítottuk s úgy találtuk, hogy a kitüntetett eredmény, úgy az általunk

1907. évi december hó 31-iki állapotokra vonatkozólag meg-ejtett felvételekkel, valamint az egyes naplókcal és könyvekkel teljesen megegyezik s a keresk. törvény ide vonatkozó intézkedéseinek tökéletesen megfelel.

Ezek után a választmány és igazgatóságnak a kitüntetett 301.715 korona 59 fillér tiszta nyeresemény felosztását tárgyzó és az évi jelentésben foglalt azon javaslatához, hogy ebből 150.000 korona a befizetett 2.000.000 korona alaptőke osztaléka fejében a 18-ik számú szelvények bevonása mellett kifizetessék, 30.343 korona 11 fillér az igazgatóság jutalékára, továbbá 3000 korona a felügyelő-bizottság tiszteletdíjára fordítsák, 118.372 korona 48 fillér pedig a tartalékalaphoz csatoltsák — hozzájárulunk és a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végre kérjük a t. közgyűlést, hogy az 1907. évet illetőleg úgy az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Kelt Aradon, 1908. évi február hó 12-én.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság felügyelő-bizottsága:

Daniel Endre, s. k.
felügyelő biz. tag.

Dr. Dálnoki Nagy Lajos, s. k.
felügyelő biz. elnök.

Szathmáry János, s. k.
felügyelő biz. tag.